Popis Plas aneb město Plasy na počátku 3. tisíciletí

Město Plasy leží v západních Čechách, v Plzeňském kraji, v okrese Plzeň-sever na řece Střele vzdušnou čarou 20 km severně od Plzně, centra kraje i okresu. Prochází jím železniční trať č. 160 Plzeň – Žatec a silnice první třídy č. 27 Plzeň – Most. Žije zde celkem 2 621 obyvatel, z toho 1 314 mužů a 1 307 žen. Město má 827 domů, z nichž 607 (73,4 %) je s trvalým obydlením. V těchto domech je celkem 1217 bytů, z nich je 954 (78,4 %) trvale obydleno. Na území města stojí celkem 355 rekreačních chat. Město zaujímá plochu 57,16 km^2 a skládá se ze šesti katastrálních území, které jsou samostatnými sídelními jednotkami neboli částmi. Jsou to: Plasy (11,22 km^2), Babina (15,98 km^2), Horní Hradiště (4,11 km^2), Lomnička (14,57 km^2), Nebřeziny (5,36 km^2) a Žebnice (5,88 km^2). Sousedy města Plas jsou obce Koryta a Obora, město Kaznějov, obce Rybnice, Mrtník, Loza, Dražeň, Pláně a Mladotice, město Kralovice a obce Výrov, Kopidlo, Kočín a Dolní Hradiště.

Sídelní jednotka **Plasy**, podle níž nese celé město svůj název, leží na 49° 56′ severní šířky a 13° 19′ východní délky. Rozprostírá se v hluboké kotlině s příkrými stráněmi, vytvořené činností řeky Střely a několika menších vedlejších přítoků, z nichž nejvydatnějšími jsou Lomanský (úředně Draženský) potok a Žebnický potok (úředně Táhlíček), Hlubočice a potoky tekoucí z Mnichova dolu a od Cihelny. Dno kotliny s nadmořskou výškou 320 m tvoří poměrně rovná údolní niva, která je protáhlého tvaru podél řeky o délce 2 300 m a šířce 900 m. Uprostřed nivy se rozprostírá od nepaměti velký rybník, napájený vodou Lomanského potoka. V sedmdesátých a osmdesátých letech 19. století byla celá niva upravena na anglický park, jehož součástí se staly Opatovská a Velká louka i rybník s okolním lipovým stromovím. To všechno vytváří nádhernou scenérii města. Příkré stráně kotliny přecházejí v kopce převyšující dno o více jak 100 m. Řeka Střela vstupuje do plaské kotliny z kaňonu mezi kopci Bor (436 m) a Masné krámy (428 m) pod Horním Hradištěm, kde je menší přehradní nádrž z počátku 60. let 20. století, a protéká nivou v její severovýchodní polovině. U památkového areálu se její tok esovitě stáčí a přechází zde přes jez, nad nímž odtéká část vody do mlýnského náhonu, který pokračuje stokou pod konventní budovou a vyúsťuje do řeky u mostu. Prostor kotliny opouští řeka kaňonem mezi kopci Špitál (408 m) a Panholec (407 m) směrem na Nebřeziny. Dalšími významnými kopci dotvářejícími okolí plaské kotliny jsou na západní straně Kolo (404 m), na jižní straně Vápenná pec (388 m) a na straně severní Klíčník (456 m).

Po jihozápadním svahu vede železniční trať Plzeň – Žatec a nachází se zde také nádraží. Silnice první třídy č. 27 Plzeň – Most sestupuje do údolí od Plzně z Panholce několika serpentinami a přetíná údolní nivu ve směru západ - východ a na druhé straně údolí dalšími zákrutami vystupuje po stráních k Hlubočici a nad tímto údolím pokračuje východním směrem na Kralovice. Z Plas lze cestovat po silnici ještě dalšími čtyřmi směry. Před radnicí je odbočka silnice III. třídy ve směru na Manětín, z níž za viaduktem asi 1 km od centra Plas můžeme odbočit do Loman a Lomničky. Druhá odbočka z hlavní silnice je před konventem, odkud lze pokračovat silnicí III. třídy do Babiny a Kopidla a nebo na konci Plas z této silnice uhnout vpravo a pokračovat na Nebřeziny a Oboru. Čtvrtá silnice III. třídy začíná křižovatkou u ředitelství plaské Lesní společnosti a vede historickou verkovskou bránou a pokračuje po úpatí svahu mírně nad úrovní říční nivy až do údolí zvaného Peklo a odtud prudce vystupuje několika zátočinami na Horní Hradiště a dále pak do Mladotic a Žihle.

Zástavba Plas je rozdělena na dva relativně samostatné celky, z nichž rozlehlejší a počtem obyvatelstva větší je severovýchodní svah údolí s rozsáhlým komplexem barokních staveb bývalého cisterciáckého kláštera, založeného roku 1145 českým knížetem Vladislavem II. a zrušeného císařem Josefem II. roku 1785, který je národní kulturní památkou. Hlavní památkové objekty jsou ve správě Státního památkového ústavu Plzeň. V prvním patře bývalé prelatury (zámku) je umístěna okresní knihovna, v přízemí konventu má sídlo základní umělecká škola. Bývalý pivovar, umístěný v blízkosti památkového areálu, sloužil dlouhá léta

s. d. Jednota za sklad zboží a výrobnu sodových vod a limonád – dnes už ani jeden provoz nefunguje. Někdejší pila byla v předchozích desetiletích předělána na stanici Hasičského záchranného sboru Plzeňského kraje.

V této části města vznikly v posledním padesátiletí bytové domy, základní škola a gymnasium s nedávno dostavěnou tělocvičnou, před dvěma roky vystavěná budova státního okresního archivu Plzeň-sever, dílny firmy ITECC Praha, sídlící v prostorách původně určených pro autoopravny a garáže už nepostavené polikliniky. Kromě toho jsou tu ještě dva pavilony mateřské školy, bývalé ředitelství výkupu, které dnes slouží k výuce jazyků zdejšího gymnázia, dále ředitelství spotřebního družstva Jednota Plasy ve čtvrti V Chalupích. Ředitelství Lesní společnosti Plasy a. s. sídlí v bývalém zájezdním hostinci na křižovatce do Horního Hradiště u hlavní silnice. Asi 50 m za tímto objektem je v klasicistní budově z poloviny 19. století správa Lesů České republiky s. p. Mezi řekou a Lipovou ulicí sídlí v bývalém domě řemesel autolakovna Jabornický. Na severní straně této části města – U Verku – se nachází výrobna lahůdek s. d. Jednota a pekárna firmy Pekárna a pečivo Plasy s. r. o. Na jižní straně města pod kopcem Špitál sídlí firma Color Glass s. r. o., zabývající se opravou a prodejem aut, zde bývalo provozní středisko STS Kralovice. V sousedství se nacházejí v současné době neužívané prostory dílen ČSAD. V části Drahotín při silnici na Babinu jsou dnes již nevyužívané objekty uzlového telefonního obvodu (UTO) Plasy Českého Telecomu a. s. a naproti v někdejší prodejně potravin č. p. 509 sídlí Autocentrum Neužil společnost s r. o. V Potoční ulici stojí nový dům s pečovatelskou službou. Na svazích vycházejících z údolí směrem na severovýchod a jihovýchod jsou již v řadě míst nahrazeny bývalá pole a travnaté plochy bytovou a chatovou výstavbou.

Jihozápadní část města vznikla ve strmějších bočních údolích Za Vápenkou a na Rypličce a v mírnějším svahu pod nádražím. V této části jsou postaveny většinou rodinné domky. Kromě objektů zmíněného nádraží a budovy střední odborné školy se zde nachází také kino a radnice při hlavní silnici, která s mostem přes řeku Střelu propojuje obě části města. Tato komunikace od nádraží na straně jedné až po křižovatku u Lesní společnosti na straně druhé tvoří tepnu města, jsou zde umístěny obchody, některé služby, lékárna, restaurace, městský úřad a dvoje autobusové zastávky s nástupem na obě strany, a to před konventem a u kina.

Jen několik objektů bylo zejména v posledním století postaveno v údolní nivě, v levobřeží dům č. p. 81 při hlavní silnici naproti konventu, dům „Křivák“ v parku před konventem, část čtvrti V Chalupích, v pravobřeží na Opatovské louce provozní objekty a prodejna stavebnin s. d. Jednota V Aleji, dále při hlavní silnici obchodní dům Severka, zahradnictví, pošta, spořitelna, mimo centrum pak v severozápadní části této údolní nivy objekty bývalých táborů pod přehradou, které dnes slouží jako rekreační zařízení.

Z širšího pohledu lze zástavbu města charakterizovat jako rozdrobenou do několika menších celků, kterou většinou tvoří rodinné domky přízemní či patrové. Její charakter vychází ze značné členitosti terénu kotliny a z určitého respektu vůči národní kulturní památce a z ohledů na její ochrannou zónu. Na zástavbu trvale obydlených domů navazují rekreační stavby nebo se tyto objekty i vzájemně prolínají. Vícepatrové domy s byty začínají do Plas pronikat už za druhé světové války a hlavně pak ve druhé polovině 20. století. V padesátých letech vznikají zděné bytovky Na Střelnici. Z šedesátých let pochází bytovka u pekárny, ze sedmdesátých bytové domy pod školou, Na Drahotíně a v Potoční ulici. V osmdesátých letech se v Potoční ulici staví již zčásti nebo zcela panelové obytné objekty. Jinak Plasy nejsou výrazněji zasaženy panelovou bytovou výstavbou.

Od roku 1964 mají Plasy vlastní vodovod, který využívá bohatství vodních zdrojů z vrtů v lomanských lesích. Zásobuje vodou nejen všechny domy, podniky a instituce v Plasích, ale v 90. letech minulého století byl prodloužen do Nebřezin a propojen s vodovodem rybnickým a kaznějovským, aby i tyto obce měly dostatek pitné vody. Ba dokonce posiluje zásobováním vodou obec Oboru.

Kanalizační síť na splaškovou vodu s čističkou odpadních vod začaly Plasy budovat až v druhé polovině 80. let posledního století. V jihovýchodním cípu Opatovské louky byla postavena čistička a přes tuto louku dvě ramena hlavních stok. Přičemž východní je shybkou pod řekou napojena na kanalizační síť V Chalupích, kam stéká odpadová voda z kanalizace z Drahotína a z Potoční ulice. Druhá vede přes louku kolem zahradnictví, obchodního střediska Trial a prochází pod hlavní silnicí až k budově pošty. Na toto rameno je napojena síť kolem hlavní silnice na Plzeň a Rypička. Samostatné napojení na čističku má ulice Pod Tratí a několik firem a domácností včetně památkových objektů používá vlastní malé čističky. Kanalizace není provedena kolem památkového areálu, ve čtvrti U Verku, Pod Nádražím, ve Školní, Manětínské a Luční ulici. V současné době jsou Plasy odkanalizovány z jedné třetiny. Vodovodní i kanalizační síť spravuje v Plasích Vodárenská a kanalizační a. s. Plzeň a jejím prostřednictvím Vodárna Plzeň a. s.

Odpadové hospodářství zajišťuje pro celé město firma Becker Kralovice, která provádí odvoz a likvidaci tuhého komunálního odpadu z domácností a většiny firem. Po městě má tato firma rozmístěny na devíti místech tzv. zvony, do nichž občané mohou odkládat separovaný odpad – papír, sklo a plasty. V režii města funguje ještě sběrné středisko Vojan v ulici Pod Nádražím, kam lze ukládat starý papír, plasty, hadry, oleje, nefunkční elektroniku, spotřebiče a přístroje. Odpadové železo a jiné kovy, staré autobaterie, papír a další hmoty vyjma plastů a skla vykupují ve vlastní výkupně v ulici V Aleji Západočeské sběrné suroviny a. s. Plzeň.

Na katastrálním území Plasy, kde trvale žije 1896 občanů, stojí 492 domů se 705 byty, nejvyšším popisným číslem je 562. Dále zde existuje, zejména v blízkosti řeky Střely, velké množství objektů sloužících k rodinné či individuální rekreaci. Ty vykazují 174 evidenčních čísel. V letních měsících o sobotách a nedělích nebo o prázdninách se počet přítomných lidí na plaském katastru zdvojnásobuje. Plaské katastrální území má 11,22 km^2 a sousedí na severu se žebnickým, hornohradišťským a vráženským, na východě s babinským, na jihu s nebřezinským a rybnickým a na západě korýtským a lomničským.

Celkově lze označit Plasy za město bez významnějšího průmyslu. Charakterizují jej spíše drobnější podniky a živnosti. Proto většina zdejších obyvatel získává zaměstnání mimo jeho území. Přítomností několika institucí okresního významu a existencí národní kulturní památky jsou zároveň důležitým střediskem severní poloviny okresu Plzeň-sever s bohatým kulturním a společenským životem, jehož součástí je také činnost spolků a organizací, z nichž některé přesahují rámec našeho města. Za poslední půlstoletí se Plasy staly nejvýznamnějším centrem školství na okrese Plzeň-sever. Kromě mateřské, základní a základní umělecké působí zde také dvě školy střední, a to gymnázium a střední odborná škola. Přítomnost škol dotváří charakter života města, neboť se tu denně soustřeďuje na 1000 dětí, studentů i vyučujících, z nichž více jak polovina sem dojíždí. I přes určité omezení zdravotnických služeb v posledních letech zůstávají Plasy nadále důležitým místem s rozšířenou zdravotní péčí. Pro svou polohu v krásném prostředí řeky Střely jsou vyhledávanou lokalitou k rekreaci a turismu a z tohoto důvodu zde bylo také postaveno několik rekreačních středisek.

Orgány městské samosprávy

Orgány správy města Plas jsou: ***zastupitelstvo města, rada města, starosta města a městský úřad***. Orgány zastupitelstva jsou výbory, tedy i osadní výbory, kdežto jako orgány rady města slouží komise**.**

Zastupitelstvo města PLASY má 15 členů: Mgr. Miloslav Hurt (ODS), Ladislav Urban (ODS), Karel Mařík (ČSSD), Zdeněk Hanzlíček (ČSSD), Ing. Miloslav Vaňourek (ODS), Mgr. Vladimír Dlouhý (ODS), MUDr. Jitka Bezdíčková (ODS), Mgr. Jiří Novotný (ODS), Ing. Barbora Dušičková (ČSSD), Vladimír Miler (ČSSD), Vladimír Kalina (KSČM), Luděk Juha (KSČM), Miloš Martiniak (KSČM), Iva Kinclová (ODS) a Antonín Šimice (KSČM).

Rada města má 5 členů: **starosta města *Mgr. Miloslav Hurt***, místostarostové Karel Mařík a Ladislav Urban, dalšími radními jsou Zdeněk Hanzlíček a Ing. Miloslav Vaňourek.

Výbory zastupitelstva města jsou: kontrolní, jehož předsedou je Zdeněk Hanzlíček, finanční, kterému dělá předsedu Ing. Miloslav Vaňourek, a pět osadních výborů ve vesnicích, jež patří pod správu města.

Komise rady města: *přestupková*, jejíž předsedkyní je JUDr. Václava Flajšhansová z advokátní kanceláře z Plzně, *bytová a sociální*, předsedkyně MUDr. Jitka Bezdíčková, *životního prostředí*, předseda Josef Mařík. Jako komise funguje i *sbor pro občanské záležitosti*, jehož předsedkyní je Jana Kuklová.

Kontrolní výbor tvoří: Zdeněk Hanzlíček, Ing. Barbora Dušičková, Vladimír Kalina, Jan Kaplan, Jaromír Kovařík, Antonín Šimice, Iva Kinclová.

Finanční výbor: Ing. Miloslav Vaňourek, Ing. Martin Kilián, Ing. Pavel Lavička, Miloš Martiniak, Mgr. Jiří Novotný, Mgr. Jiří Skalický, Ing. Ivo Kornatovský, Luděk Juha, Mgr. Vladimír Dlouhý.

Komise rady města: ***Přestupková komise***: JUDr. Václava Flajšhansová, Oldřich Bouda, Ivana Palmová, Jaromír Rott, Ladislav Urban.

Bytová a sociální komise: MUDr. Jitka Bezdíčková, Iva Kinclová, Jiří Klika, Vladimír Miler, Ladislava Sinkulová.

Komise životního prostředí: Josef Mařík, Ing. Miroslav Červený, Mgr. Jindřiška Holpuchová, Mgr. Zdeněk Chlup, Iva Koudelová, Josef Kydlíček, Ing. Michal Radoš.

Sbor pro občanské záležitosti: Jana Kuklová, Blažena Josífková, Eva Kestlerová, Ludmila Kydlíčková, Stanislava Růžičková, Milada Štětková, Jaroslava Voldřichová.

Městský úřad Plasy je orgánem města, tvoří jej starosta, místostarostové, tajemník a zaměstnanci zařazení v městském úřadu, sídlí na radnici Plzeňská ulice č. p. 285 postavené roku 1935. Městský úřad plní úkoly v samostatné působnosti, jež mu ukládá rada či zastupitelstvo, a pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. Vedle toho vykonává v přenesené působnosti státní správu pro obvod města s výjimkou těch věcí, které patří do působnosti jiným orgánům města či komisím. Městský úřad Plasy je také matričním úřadem pro město Plasy a obec Pláně, matrikářkou je Jana Kuklová. Zároveň je pověřeným městským úřadem vykonávajícím přenesenou působnost státní správy pro obvod, do něhož patří obce Dobříč, Dolní Bělá, Horní Bělá, Jarov, město Kaznějov, obce Koryta, Líté, Mrtník, Obora, Pláně, město Plasy a obec Rybnice o více jak 9 000 obyvatelích. Pro tyto obce zajišťuje činnosti státní správy v oboru sociálních dávek, stavebního řádu, živnostenského řádu a několika agend vnitřní správy. V čele městského úřadu stojí starosta a vedoucím zaměstnancem, jenž plní také úkoly zaměstnavatele pro zaměstnance zařazené v městském úřadu, je ***tajemník***. Funkci tajemníka zastává už téměř deset let Ing. Josef Domabyl z Korýtek. Městský úřad se člení na odbory: *organizačně správní*, který vede tajemník, *sociální* – vedoucí Jana Kuklová, *finanční* - vedoucí Ing. Milena Pokorná, *stavební úřad*, který sídlí v budově archivu ul. Stará cesta č. p. 558 - vedoucí Pavla Ingrišová, *živnostenský úřad*, sídlící v zadním traktu budovy kina Plzeňská ul. č. p. 41 - vedoucí Libuše Plachetková. Součástí městského úřadu je i bytová správa, jejíž činností je péče o bytový fond města a o hřbitov.

Zařízením města jsou ***technické služby*** města Plas o pěti zaměstnancích, které vede Jiří Soutner. Jejich náplní práce je úklid města, sběr a separace odpadků. K technickým službám patří sběrné a separační středisko Vojan, které spravuje pan Oldřich Bouda. Péči o staré a nemocné lidi nejen v Plasích, ale i v okolních obcích zajišťuje se třemi zaměstnanci ***pečovatelská služba***, vedoucí je Jaroslava Henzlová. Hlavní náplň pečovatelské služby představuje rozvoz obědů pro staré a nemocné. Popřípadě pro ně zabezpečuje také praní prádla. Součástí služby je správa domu s pečovatelskou službou, který byl postaven v Potoční ulici v roce 1994 a je v majetku města. Zde ve 24 bytech žije 39 lidí. Pod správu města patří i jediné místní kulturní zařízení - ***kino***, které vede pan Zdeněk Stehlík na poloviční pracovní úvazek. Promítá dvakrát až třikrát týdně. Celkem město zaměstnává 25 lidí, jen na městském

úřadě pracuje 17 zaměstnanců. Nutno podotknout, že plaských je jen 10 tj. 60 %. Informace o životě v městě a činnosti městské správy, dalších institucí a spolků poskytuje občanům ***Plaský zpravodaj*** vydávaný městem pětkrát ročně. Odpovědným redaktorem je Ing. Ivo Kornatovský.

Město Plasy je zároveň sídlem ***mikroregionu Dolní Střela***, který sdružuje obce kolem dolního toku této řeky. Jeho členy jsou obce Štichovice, Pláně, Plasy, Rybnice, Kopidlo, Kočín, Dolní Hradiště, Kozojedy, Kaceřov, Koryta, Dobříč, Jarov a Obora. V Plasích na radnici a v konventu má mikroregion informační střediska. Předsedou mikroregionu je Mgr. Miloslav Hurt.

Okresní instituce

Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích je odborné zařízení Okresního úřadu Plzeň-sever. Pečuje o archiválie vzniklé z činnosti státních a samosprávných institucí a jimi zřizovaných organizací, jakož i družstev, spolků a společenských organizací z okresu Plzeň-sever. Spravuje kolem 1 000 archivních fondů z celého okresu Plzeň-sever. Ke studiu má k dispozici 9 000 svazků knih. Archiv vydává především pro obecní samosprávu a kronikáře okresu Plzeň-sever čtyřikrát do roka regionální vlastivědný a metodický časopis Archivní zpravodaj. Archiv působí v Plasích od roku 1954 a plných 45 let byl umístěn v konventu. Dnes sídlí v nové budově dostavěné roku 1999 v ulici Stará cesta č. p. 558. V archivu je zaměstnáno 9 lidí, z toho 6 plaských občanů, funkci ředitele zastává Petr Hubka z Plas. V suterénním podlaží budovy jsou umístěny stavební úřad Městského úřadu Plasy se třemi zaměstnanci a *kontaktní místo referátu státní sociální podpory* **Okresního úřadu Plzeň-sever**, které od roku 1995 zajišťuje se dvěma zaměstnanci agendy sociálních podpor – přídavky na děti, sociální podpory apod. pro občany z Plas a okolí.

Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje - požární stanice Plasy sídlí v blízkosti památkového areálu u řeky Střely, v objektu, který si zčásti vybudovali v prostoru někdejší pily plaští dobrovolní hasiči už roku 1959 a o dvacet let později jej rozšířili. V roce 1988 byl celý objekt předán ONV Plzeň-sever pro potřeby Okresní správy požární ochrany Plzeň-sever, která se později stala Hasičským záchranným sborem okresu Plzeň-sever. V letech 1995 – 1999 bylo plaské pracoviště rozšířeno o garáže, sklady a další kanceláře a upraveno jejich okolí, takže profesionální hasiči zde získali dobré pracovní zázemí. Hasičský záchranný sbor okresu Plzeň-sever se stal podle zákona č. 238/2000 Sb. o Hasičském záchranném sboru České republiky od 1. ledna 2001 územním odborem Hasičského záchranného sboru Plzeňského kraje. Navenek se tato změna nikterak neprojevila. Hasiči přešli ze zaměstnaneckého poměru do poměru služebního. Plaský útvar je od té doby požární stanicí a součástí územního odboru Plzeň-sever, což je vlastně bývalý sbor okresu Plzeň-sever. V čele stanice stojí mjr. Jiří Beneš z Plzně, který je zároveň zástupcem ředitele územního odboru pro represi. Zaměstnání má zde ve třech směnách 40 osob nejen z Plas, ale i ze širokého okolí. Zásahové území v I. stupni tvoří okruh kolem Plas do 20 min. dojezdu, tj. asi 25 km, ve II. stupni pak celý okres Plzeň-sever.

Okresní knihovna Plasy, která sídlí v prostorách plaského zámku (bývalé prelatury), je jednou z mála knihoven v republice, již dosud zřizuje okresní úřad. Knihovna je tedy příspěvkovou organizací Okresního úřadu Plzeň-sever, funkci ředitele zastává Mgr. Ladislav Šmídl z Plas. Metodicky vede 95 obecních a městských knihoven na celém okrese, jež jsou zřizovány obcemi a městy, ale jejich knihovníci jsou zaměstnanci okresní knihovny. Okresní knihovna provádí metodickou činnost prostřednictvím pěti střediskových knihoven, jež jsou v Plasích, v Kralovicích, Manětíně, Třemošné a v Nýřanech. Funkci metodika vykonává Ivana Pfeiferová ze Žebnice. V současnosti má knihovna 32 stálých zaměstnanců, z tohoto

počtu je jich 10 v Plasích. Na okrese v malých místních knihovnách pracuje 71 dobrovolných knihovníků. Celkem mají všechny knihovny na okrese 439 tis. svazků knih a jen v Plasích se jich nachází 63 tisíc, tedy celá sedmina. V prvním patře zámku má okresní knihovna kromě ředitelství také v jednom ze sálů velkou půjčovnu pro dospělé a vedle prostornou studovnu, zvlášť půjčovnu pro školní mládež a menší hudební oddělení. Poslední dobou se její činnost také orientuje na internetové a informační služby.

Školství:

Základní škola Plasy, která je zálohovanou organizací města Plas, sídlí ve školní budově z roku 1962 o třech pavilonech v ul. Stará cesta č. p. 363. Svým umístěním na stráni východně od památkového areálu tvoří jednu z nejvýznamnějších stavebních dominant města. V budově se nachází 33 učeben, z nichž 11 trvale užívá gymnázium a jedna slouží školní družině. K výuce několika předmětů škola využívá ještě 9 odborných učeben. Tělocvična a školní jídelna tvoří samostatný pavilon, kde jsou i dvě místnosti školní družiny. V současnosti navštěvuje školu 274 žáků, kteří jsou rozděleni do 13 tříd 1. až 9. postupného ročníku. Ve škole pracuje 36 zaměstnanců, z toho je 19 pedagogických pracovníků (učitelů a vychovatelů), 9 kuchařek, 6 uklízeček, údržbář a sekretářka. Vedle povinných předmětů se vyučuje dvěma volitelným, a to: informatice (Mgr. Z. Chlup) a ekologii (Mgr. J. Holpuchová), jednomu nepovinnému - zájmové tělesné výchově (Mgr. M. Švarcová), dále žáci mohou navštěvovat tzv. semináře, a to: zeměpisu (Mgr. M. Radošová), dějepisu (Mgr. V. Korcová), přírodopisu (Mgr. J. Holpuchová) a matematiky (Mgr. V. Pecáková). Na škole pracuje také 6 zájmových kroužků, které většinou vedou vychovatelky, a to: práce na počítačích, výtvarný, hudebně pohybový, sportovní – stolního tenisu a zdravotnický. Šachový kroužek vede p. Hrabovská z Plání. Ředitelem školy je Mgr. Josef Henzl, jeho zástupcem Mgr. Jitka Pořádková, oba z Plas. Školní obvod tvoří pro docházku prvního stupně (1. – 5. ročník) město Plasy s připojenými vesnicemi (Babina, Horní Hradiště, Lomnička, Nebřeziny, Žebnice) a obec Pláně se všemi částmi (Korýtka, Ondřejov, Pláně, Vrážné). Do druhého stupně (6. - 9. ročník) dojíždějí také děti ze všech částí obcí Mladotice (Chrášťovice, Malá a Velká Černá Hať, Mladotice, Strážiště) a Štichovice (Křečov, Štichovice).

Gymnázium Plasy je od 1. ledna 2001 příspěvkovou organizací (dříve rozpočtovou organizací) Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, sdílí školní objekty společně se základní školou, kde užívá 11 učeben, z nichž jsou 3 odborné. Majetkem gymnázia je prostorná tělocvična z roku 1996, propojená s pavilony základní školy. Jako školní budova gymnázia – označovaná „B“ - slouží také patrový objekt, kde do roku 1989 sídlilo ředitelství závodu zemědělského výkupního podniku (ZNZZ) Plzeň, u křižovatky hlavní silnice naproti Lesní společnosti. Zde je umístěno 10 učeben, v nichž se z převážné většiny vyučují cizí jazyky, ale i výtvarná výchova a informatika; jedna učebna se užívá k laboratorním cvičením z biologie. Gymnázium Plasy má v současnosti celkem 38 zaměstnanců (přepočtený stav 27,5). Počet pedagogických pracovníků vykazoval celkem 33 osob (přepočtený stav 23,1). Školu navštěvuje ve 12 třídách – 4 třídy čtyřletého a 8 tříd víceletého (prima až septima) gymnázia (kvarta o dvou třídách) - 319 studentů, z tohoto počtu je 61 místních a 232 přespolních. Studenti z okresu Plzeň-sever jsou zastoupeni z 90 %, ostatní pocházejí z okresů Plzeň-město, Plzeň-jih, Karlovy Vary a Rakovník. Z dojíždějících tvoří největší skupinu Plzeňáci. 70 % absolventů gymnázia pokračuje v dalším studiu na vysokých školách.

Ředitelem školy je Mgr. Josef Škop, zástupcem ředitele Mgr. Jiří Motis, vyučující: Mgr. Jaroslava Benešová (z Kozojed), Paed.Dr. Ivana Bicanová (z Dolní Bělé), Mgr. Markéta Cejthamrová, Mgr. Jaroslava Domabylová (z Korýtek), Mgr. Marie Höfferová, Mgr. Anna Hurtová, Mgr. Karel Chocholatý (z Rybnice), Mgr. Marie Janečková, Mgr. Bohuslava Karbanová (z Kralovic), Mgr. Eva Kebortová (z Plzně), Mgr. Hana Kovaříková (z Kralovic),

Mgr. Milan Oravec (z Plzně), Ing. Karel Popel (z Kralovic), Mgr. Mária Rálišová (z Kralovic), Ing. Václav Rom (z Březan), Mgr. Soňa Rybáčková (z Plzně), Mgr. Zdeněk Sadílek, Mgr. Zdena Škopová, Mgr. Hana Špelinová, Mgr. Taťána Špelinová, Mgr. Václava Votíková. Jako externisté působí: PhDr. Jarmila Jelenová (z Plzně), Ing. Milan Kundrát (z Kaznějova), Th.Mgr. Josef Matuška, Mgr. Helena Nováková, Mgr. Jan Rada (z Třemošné), Mgr. Milada Skalická, Mgr. Jan Souček (z Plzně), Ing. Dana Zajíčková (z Výrova).

Třídnictví tohoto roku vykonávají: v primě Mgr. Václava Votíková, sekundě Mgr. Bohuslava Karbanová, tercii Mgr. Hana Kovaříková, kvartě A Mgr. Eva Kebortová, kvartě B Mgr. Marie Höferová, kvintě Mgr. Mária Rálišová, sextě Mgr. Zdena Škopová, septimě Mgr. Jaroslava Benešová, v 1. ročníku Mgr. Markéta Cejthamrová, ve 2. ročníku Ing. Václav Rom, 3. ročníku Mgr. Jaroslava Domabylová, 4. ročníku Mgr. Anna Hurtová. Autoškolu zde vyučuje Ing. Karel Grundfest z Horní Břízy.

Střední odborná škola Plasy je také příspěvkovou organizací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Sídlí ve vlastní budově ve Školní ulici č. p. 280 v Holubově čtvrti pod nádražím z roku 1934. Do Plas přesídlila v roce 1962 z Chýše, kde byla založena roku 1959. U školní budovy byly postupně v sedmdesátých a osmdesátých letech přistavěny přístřešky pro motorová vozidla, garáže, dílny, prostorný internát a tělocvična; pod školou autocvičiště a hřiště.

Ve školním roce 2000/2001 má v 7 třídách 185 studujících, z toho v 5 třídách se vyučuje oboru obchodní akademie a ve 2 agropodnikání (v 1. a 4. ročníku). Třetina absolventů této školy pokračuje ve vysokoškolských studiích. Pracuje tu 28 zaměstnanců, výuku zajišťuje 15 učitelů, 11 zaměstnanců zabezpečuje provoz školy a v internátu působí 2 vychovatelky. Ředitelem školy je Ing. Václav Kožíšek (z Kaznějova). Třídními učiteli jsou v této době v 1. A Ing. Miloslav Ouda (z Kožlan), 1. O Ing. Iveta Jánská (z Potvorova), 2. O Mgr. Pavel Bulín (z Bílova), 3. O Mgr. Marie Rambousková (z Plzně), 4. A Ing. Dana Zajíčková (z Výrova), 4. O-A Ing. Jan Rom (z Kralovic), 4. O-B Mgr. Karel Lapský (z Kaznějova). Internát poskytuje ubytování 45 studujícím, z nichž 30 je ze SOŠ, 12 z gymnasia a 3 ze SOUZ Kralovice, přesto není zcela využitý, neboť má kapacitu pro 85 bydlících.

Pro výuku myslivosti ve studijním oboru agropodnikání má SOŠ od roku 1983 střelnici (při staré cestě do Žebnice nad hlavní silnicí) a již od roku 1972 vlastní honitbu na částech katastrálních území Plasy a Babina. Škola také zajišťuje pro obor agropodnikání výuku řízení motorových vozidel, a to traktorů a osobních automobilů. Výuku řízení traktorů a zemědělských strojů provádí škola ve vlastní režii, vedou ji Ing. Petr Svoboda (z Obory) a Ing. Miloslav Ouda (z Kožlan). Výuku řízení osobních automobilů provádí pro školu Autoškola Mgr. Jaroslav Olah (z Kralovic). K praktické výuce zemědělského oboru využívá škola provozy školního statku v Babině a Kralovické zemědělské a. s. Kroniku školy píše prof. Zdeněk Janíček.

Mateřská škola Plasy je zálohovanou organizací města Plas. Sídlí ve dvou pavilonech postavených v letech 1975 a 1983 pod budovou základní školy a gymnázia. V tomto roce školu navštěvuje 86 dětí předškolního věku, jež jsou zařazeny do třech tříd běžných a jedné speciální. Výchovně vzdělávací proces je zaměřen na otázky ekologické a přírodovědné. Ve škole pracují tři zájmové kroužky, a to pěvecký, taneční a výtvarný. Pravidelně děti připravují na Vánoce vystoupení pro důchodce, vystoupení pro rodiče ke dni matek a zúčastňují se okresní přehlídky zájmové činnosti mateřských škol „Mateřinka“. Dvakrát do roka škola pořádá besídku, a to na Vánoce a v červnu, kdy se loučí s předškoláky. Každoročně si také zajišťuje oslavu dne dětí a zapojuje se do výtvarných soutěží mateřských škol v rámci Západočeského kraje. O chod školy se stará 10 zaměstnanců – ředitelka, 7 učitelek, uklízečka a školnice. Školní obvod tvoří město Plasy a obec Pláně. Ředitelkou školy je Jiřina Oliveriusová, která vede i kroniku školy, založenou učitelem Rudolfem Soukupem záhy

po druhé světové válce. Jednu třídu v suterénu prvního pavilonu užívá základní umělecká škola k výuce výtvarného oboru.

Základní umělecká škola Plasy je zálohovanou organizací města Plas. Vznikla až v roce 1992, kdy sem byla přestěhovaná z Dolní Bělé, je tedy nejmladší školou v Plasích. Prostory získala v levé části přízemí konventu po Okresním stavebním podniku Plzeň-sever. Škola zajišťuje výuku ve výtvarném a hudebním oboru. Pod plaskou správou působí ještě pobočky v Dolní Bělé a v Manětíně s oběma obory, ve Všerubech a v Chotíkově pouze s oborem hudebním. Celkem školu navštěvuje 265 žáků, jen v Plasích je to 126 dětí, z toho 50 ve výtvarném oboru. Výuka hudebního oboru probíhá v konventních místnostech, kdežto výtvarného v suterénu prvního pavilonu mateřské školy. Hudebnímu oboru vyučuje sedm učitelů, výtvarnému jeden. Ředitelem školy je Mgr. Jan Rada z Třemošné. Žáci se pravidelně zúčastňují různých hudebních soutěží; v okresních, krajských, ale i ústředních kolech dosahují velmi dobrých výsledků. Vystupují také při různých slavnostních či jiných příležitostech. Pro MŠ a ZŠ v místech svého působení pořádá škola pravidelně dvakrát do roka výchovné koncerty. Dále pořádá dvakrát do roka žákovské koncerty jak v Plasích, tak v místech poboček, a to před Vánocemi a před koncem školního roku. Školní rok je uzavírán závěrečným koncertem. Takto se rodičům a veřejnosti představují výsledky její práce. Výtvarný obor se zase prezentuje pravidelnými letními výstavami žákovských prací v konventu. Každoročně v červnu škola pořádá několikadenní autokarový výlet po České republice, popř. i s přejezdem do zahraničí.

Památková péče

Správa ***národní kulturní památky klášter Plasy*** je součástí Státního památkového ústavu Plzeň, který funguje jako státní příspěvková organizace v resortu Ministerstva kultury. Hlavním úkolem správy je všestranná péče o památkové objekty a pozemky, které jsou ve vlastnictví státu a tvoří součást památkového areálu v Plasích, tedy o zámek, konvent a sýpky. Kromě fyzické péče, údržby, oprav a restaurování zajišťuje správa i celkově náročnou kulturně osvětovou činnost, ať už jde o průvodcovství, výstavnictví nebo koncertní či jinou osvětovou kulturní a uměleckou činnost. Veřejnost může v objektech navštívit v rámci průvodcovské trasy prostory konventu s lékárenskou a obrazovou expozicí v nemocničním křídle, na zvláštní dožádání i hrobku Metternichů, v sezóně ještě instalované výstavy. Zámek lze navštívit v rámci konaných výstav, koncertů či jiných slavnostních aktů, např. předávání maturitních vysvědčení, v zámeckém sále. Památkové objekty státu využívají k činnosti příspěvkové organizace; okresní knihovna 1. patro zámku a základní umělecká škola přízemí konventu. Na správě pracuje deset stálých zaměstnanců, které doplňuje ještě několik dalších pracovníků na civilní vojenské službě a sezónních brigádníků. Vedoucím je Mgr. Jiří Skalický.

Zdravotnictví

Základní lékařskou péči v Plasích provozují dva praktičtí lékaři pro dospělé, jeden praktický lékař pro děti a dorost a jeden lékař zubní. Odbornou lékařskou péči mají Plasy zajištěnou devíti lékaři. Součástí zdravotní péče jsou i dvě laboratoře, rentgen a rehabilitační masáže.

Praktický lékař pro dospělé MUDr. Pavel Půta z Nebřezin ordinuje v prvním patře bývalé polikliniky Plzeňská ul. č. p. 90, kterou vlastní rodina Zemanů. MUDr. P. Půta pronajímá dvakrát týdně ordinaci MUDr. Tomáši Doleželovi, odbornému lékaři nemocí ušních, nosních, krčních (ORL). Na tomtéž patře má ordinaci zubní lékařka MUDr. Radana

Šubová z Plzně. V přízemí ordinuje chirurg MUDr. Václav Pašek z Kaznějova. Naproti přes chodbu je umístěn rentgen Petra Plíhala ze Hvozda.

V domě Ing. Šárky Petrlíkové v Manětínské ulici č. p. 100 ordinuje dvakrát týdně internistka MUDr. Jana Sušánková, jednou týdně diabetoložka MUDr. Jana Vladařová a jednou týdně dermatoložka MUDr. S. Sládková, všechny z Plzně. V domku je umístěna laboratoř Železniční polikliniky, jejíž činnost zde zajišťuje p. Eva Lavičková z Rybnice. V samostatném menším objektu na dvorku je ordinace oční lékařky MUDr. Heleny Macháčkové z Rybnice, kde také několikrát týdně provádí rehabilitační masáže p. Janoušková z Plas.

V budově kina Plzeňská ul. č. p. 41, kde v suterénu od hlavní silnice funguje lékárna Pharm.Dr. Michala Oudy z Plas, je na jeho druhém konci umístěna ordinace plicních lékařů, jejichž činnost zajišťuje firma Medika centrum s. r. o. Plzeň. Tato zdravotnická firma vlastní i laboratoř v přízemí pravé části pečovatelského domu v Potoční ulici č. p. 546, kde pracují dvě laborantky. Zde má také ordinaci MUDr. Marie Lipertová z Plzně, internistka, diabetoložka a revmatoložka, která tu praktikuje třikrát do týdne. Kdežto v levé části domu jsou ordinace dětského a dorostového lékaře MUDr. Jitky Bezdíčkové z Plas a gynekologů, kteří pracují pod Medika centrum s. r. o. Plzeň, a to MUDr. Dany Holečkové z Plzně (působí zde jednou týdně) a MUDr. Ladislava Bečváře z Plzně (koná tu činnost dvakrát týdně).

Ve vlastním bytě v „Křiváku“ – Babinská č. p. 320 má ordinaci praktický lékař pro dospělé a homeopat MUDr. Božena Klokočíková z Horního Hradiště.

Nutno podotknout, že v Plasích bydlí tři zubní lékaři, kteří však provozují lékařskou péči v jiných obcích. MUDr. Kliková v Kaznějově, MUDr. Tyrpeklová v Žihli a MUDr. Růžičková v Kožlanech. V Plasích bydlí také chirurg MUDr. Zbyšek Urban, který má ordinace v Plzni a v Kralovicích.

Firmy a podniky působící ve městě

České dráhy, železniční stanice Kaznějov, služebna Plasy na trati číslo 160 Plzeň - Žatec. V této organizační struktuře působí plaské nádraží, dříve samostatná stanice se ale od poloviny 90. let, kdy došlo k radikální reorganizaci, stala služebnou železniční stanice Kaznějov, podobně jako všechny bývalé stanice od Třemošné po Žihli. V plaské stanici pracuje 7 zaměstnanců, z toho jsou 4 výpravčí a 3 staniční dozorčí. Stanice během jednoho dne odbaví 14 spojů osobních vlaků ve směru na Plzeň a 20 spojů ve směru na Žatec a po dvou rychlíkových spojích na obě strany a v pátek a v neděli o jeden rychlíkový spoj více na každou stranu. Plaská služebna je poměrně dost využívána k přepravě zavazadel a spěšnin, hlavně pokud jde o živá zvířata, v nákladní dopravě pak zejména k vykládce uhlí a nakládce železného šrotu.

Česká pošta s. p., oblastní závod Západní Čechy, provozně technická jednotka Plzeň-sever, pošta Plasy, PSČ 331 01, tak zní oficiální začlenění plaského poštovního úřadu, který od roku 1989 sídlí v objektu u rybníka přes hlavní silnici naproti spořitelně. Počátky poštovní služby v našem městě sahají až k roku 1848, tedy zdejší pošta má již více jak stopadesátiletou tradici.

V současné době pracuje na poště 11 zaměstnanců, z nichž čtyři slouží na přepážkách, šest zabezpečuje doručování zásilek. Poštmistrovou je paní Iva Vorlíková z Kožlan. Na poště se nacházejí tři univerzální přepážky zajišťující výdej a podání všech druhů zásilek, listovních, balíkových i peněžních. Jedna specializovaná funguje jako přepážka ČSOB a. s. – divize Poštovní spořitelna, vede účty klientů a nabízí veřejnosti bankovní služby. Pošta doručuje na předplatné noviny a časopisy, listovní zásilky, důchody a další peněžní zásilky. Jako novou službu má od loňského roku rozvoz balíků do bytů v odpoledních hodinách. Doručování zásilek do domácností se provádí pěší formou po Plasích a motorizovaně osobním automobilem do přilehlých vesnic. Doručovací obvod pošty tvoří město Plasy,

vesnice Nebřeziny, Babina s osadou Rouda, Žebnice s osadou Sokolka, Horní Hradiště, Lomnička s osadami Lomany a Chaloupky, Vrážné, Pláně, Korýtka, Hodoviz, Radějov, Hvozd, Dražeň s osadami Osojno a Bažantnice. Pod plaskou poštu patří satelitní pošta na Hvozdě s univerzální přepážkou, kde pracuje jedna poštmistrová.

Český Telecom a. s., uzlový telefonní obvod Plasy má objekty postavené v polovině 70. let minulého století v Babinské ulici č. p. 438. Avšak objekty, v nichž byly původně umístěny relé ústředny, po digitalizaci telefonní sítě ztratily na významu, proto jsou již několik let prázdné. Totiž dřívější prostorově náročnou ústřednu nahrazuje daleko výkonnější a prostorově nenáročná ústředna digitální. Pouze dva byty v budově využívají zaměstnanci Telecomu k bydlení.

V telefonních seznamech je po ústředně nazýván uzlový telefonní obvod Plasy, který má v rámci oficiálního seznamu tranzitního telefonního obvodu Plzeň, zahrnující Plzeňský kraj, takto nazvaný uzlový seznam, v němž je zahrnuto 55 obcí a měst severní poloviny okresu Plzeň-sever.

Školní statek Plasy působí ve městě už od roku 1966 a jeho úkolem bylo kromě zemědělské výroby zajišťovat praktickou výuku zemědělských oborů pro tehdejší střední zemědělskou technickou školu, dnes střední odbornou školu - obor agropodnikání. Od roku 1991 se jedná o státní příspěvkovou organizaci zřízenou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Od 80. let sídlí v Babině, kde vzniklo v průběhu 60. až 80. let celé hospodářské středisko. Statek hospodaří od svého vzniku na půdě v k. ú. Plasy, Babina, Nebřeziny, Lomnička, částečně Žebnice a Korýtka, celkem na 839 ha zemědělské půdy, z toho 724 ha orné, 101 ha luk a 5 ha pastvin. Půdu má statek většinou pronajatu od soukromých vlastníků, část patří městu a část státu, kdežto provozní budovy a živý i mrtvý inventář jsou ve vlastnictví státu. V roce 2001 rostlinná výroba představuje 165 ha pšenice, ječmen ozim 72 ha, jař 85 ha, oves 6 ha a řepka 55 ha. Živočišná výroba se soustřeďuje ve stájích v Babině a v Lomanech. Celkem statek chová 800 ks hovězího, 240 ks vepřového žíru a 10 000 ks brojlerů, které vyprodukuje v 5 cyklech za rok. Školní statek zaměstnává 51 lidí, ředitelkou je Ing. Blanka Langová z Plas, zootechnikem František Hána z Babiny, mechanizátorem Vladislav Bunda z Plas, agronomem Ing. Milan Kundrát z Kaznějova a hlavní účetní Věra Šašková z Plas.

Jednota Plasy, spotřební družstvo, letos oslavuje 50. narozeniny - její založení je datováno k 1. dubnu 1951. Sídlí v Babinské ul. č. p. 403. V současné době má družstvo 46 prodejen na okrese Plzeň-sever a 1 v Radčicích na okrese Plzeň-město, z toho 38 potravinových, 4 smíšené a 5 průmyslových. Družstvu patří několik menších venkovských obchodních domů, v Horní Bříze provozuje supermarket. V Plasích Jednotě patří dvě prodejny potravin - u Deimlů a U Verku - a v Babině jedna smíšená prodejna. Od konce 80. let vlastní v Plasích U Verku výrobnu lahůdek, z níž masitými, cukrářskými a salátovými výrobky i těstovinami (knedlíky) zásobuje nejen své prodejny, ale i obchody a provozovny jiných vlastníků na okrese Plzeň-sever a v Plzni. Pro plaské zaměstnance zajišťuje závodní stravování, které můžou využívat i jiní zaměstnavatelé a dokonce i veřejnost. Družstvo zaměstnává na všech svých pracovištích celkem 204 lidí, jenom v Plasích se jedná o 67 zaměstnanců, z nichž je 10 prodavaček, 9 údržbářů, 21 v lahůdkárně včetně řidičů na rozvoz výrobků a 27 lidí pracuje v administrativě na ústředí. Družstvo každoročně připravuje pro své bývalé zaměstnance – důchodce, jichž je na 300, setkání v kulturním domě v Kralovicích. Na počátku nového století má družstvo 1 413 členů. Devítičlennému představenstvu předsedá Ing. Antonín Rozsypal z Kralovic. Místopředsedy jsou Jiří Vazač z Plas a Jaroslav Bischof z Kaznějova. Na hospodaření družstva dohlíží sedmičlenná kontrolní komise.

Bývalý velkoobchodní sklad Jednoty (původně sladovna pivovaru) si roku 2000 pronajala plzeňská firma Juniscol, která zde vyrábí nábytek a prodává technický plyn

a propan-butan. V bývalém administrativním objektu u Deimlů č. p. 29 funguje kromě vlastní prodejny potravin ještě v pronájmu dopravní firma Berta, jejíž vlastníkem je pan Petr Reinwart z Plas. V prodejním objektu V Aleji č. p. 442 provozuje prodej stavebnin a vedle stojící bývalé středisko dopravy č. p. 430 pronajala p. Luďku Sebránkovi, který zde má automobilový servis, a třem dopravním firmám (Kukla, Korbelík - Král, Souček), jež využívají tento areál ke garážování a údržbě nákladních aut. Bývalou prodejnu nábytku s halou č. p. 494 má pronajatu firma Destaco, zabývající se výrobou součástek pro petrochemický průmysl.

Plaská pobočka České spořitelny a. s. je součástí oblastní pobočky Plzeň, zaměstnává v Plasích 3 lidi, vedoucí je paní Jitka Löffelmannová. Pobočka sídlí v přízemí vlastní patrové budovy z roku 1937 na hlavní ulici Plzeňská č. p. 291. Spořitelna vede vkladní knížky klientů, spořitelní vklady, sporožirové a běžné účty, poskytuje úvěry fyzickým i právnickým osobám, zajišťuje stavební spoření, penzijní připojištění, vede podílové listy a provádí některé výplaty výnosů z cenných papírů.

Pekárna a pečivo Plasy s. r. o. – tak zní obchodní název firmy, která vlastní od roku 1997 plaskou pekárnu č. p. 376 v Lipové ulici u Verku. V roce 2001 patřila společníkům Miluši Svobodové ze Stříbra, Ing. Haně Bouchnerové z Nezdic u Přeštic. Jednateli společnosti jsou Ing. Miroslav Roub z Vřeskovic a Ing. Hana Bouchnerová z Nezdic u Přeštic. Předmětem činnosti pekárny je výroba chleba, běžného pečiva, jemného pečiva (vánočky, koláče apod.). Zásobovací okruh tvoří okres Plzeň-sever a město Plzeň. V pekárně pracuje 45 zaměstnanců, z toho 30 % lidí je Plas.

Aeroklub Plasy je občanským sdružením, které v našem městě vykazuje velmi důležitou činnost. Působí v rámci provozu Aeroklubu České republiky Praha, jenž pro něj zajišťuje odborné a metodické vedení. V plaském Aeroklubu je sdruženo 106 členů – 12 žáků a 24 sportovců výcviku kluzáků, 17 inspektorů kluzáků, 3 piloti motorových kluzáků, 11 parašutistů a 20 motorářů (7 soukromých, 11 obchodních a 2 dopravní). Aeroklub má sedmičlennou radu, předsedou je Miroslav Vadlejch z Plas, místopředsedou JUDr. Jaroslav Vrchlavský z Plzně, jednatelem Martin Pešek z Prahy a členy rady jsou Jan Rott z Horní Břízy, Pavel Kabát z Horní Břízy, Dieter Vopat ze Sokolova a Karel Mařík z Plas, který je zároveň vedoucím leteckého provozu. Tři zaměstnanci (2 mechanici a letecký inspektor) pracují pod Aeroklubem ČR v Praze. Zdejší pracoviště vede letecký inspektor Karel Mařík. Majetkem Aeroklubu je letiště o 17 ha v k. ú. Plasy a Rybnice s administrativní budovou, hangáry a bazénem na vodu pro požární leteckou činnost, dále 5 kluzáků Blaník L 13, 2 větroně VOSO-10, 1 motorový větroň VIVAT L 13 SE a 1 motorový větroň Zlín 226 MS. Od Aeroklubu ČR má pronajatý Zlín 142, Zlín 43, Brigadýr L 60 – S. Aeroklub se věnuje i komerční činnosti, jedná se hlavně o vyhlídkové lety nad okolní krajinou, které využívají nejen našinci, ale v hojné míře i cizinci. Kroniku Aeroklubu Plasy vede Antonín Rott z Horní Břízy.

ABAS Plasy s. r. o. je firma, která v Plasích funguje od listopadu 1992. S její činností se můžeme setkat po celé České republice – od Chebu až po Ostravu, neboť zajišťuje letecké práce pro zemědělství (práškování, hnojení a postřiky polí), lesní hospodářství (vápnění a postřiky lesů) a zajišťuje leteckou hasičskou službu. Sídlo má na plaském letišti. Služby provozuje s 25 letadly a k tomu si pronajímá letiště po celém území republiky. Stabilně užívá 8 letišť, a to v Chebu, Mostě, Plasích, Brně, Moravském Krumlově, Moravských Budějovicích, Jihlavě a v Bohuňovicích u Olomouce. V Plasích zaměstnává 8 lidí a v Mostě v opravárenské dílně 6 lidí. Majiteli firmy a zároveň jejími jednateli jsou: Vladimír Janoušek a František Šafránek. Jako doplňkovou činnost provádí také vyhlídkové lety pro veřejnost.

Lesy České republiky s. p. Hradec Králové, lesní správa Plasy. Tento státní podnik vznikl 1. září 1992. Sídlo má v Hradci Králové a spravuje lesy v majetku České republiky. Člení se na několik oblastních inspektorátů, jeden je také v Plzni. Každý inspektorát má ve svém obvodu několik správ. Plaská správa tedy patří do obvodu plzeňského inspektorátu. Vedoucím správy je Ing. Jan Štych, jeho zástupcem František Slach.

Zdejší správa pečuje o lesy na území, které zahrnuje zhruba plochu někdejšího okresu Plasy, do obvodu patří i celé Čistecko ve Středočeském kraji. Jeho hranici tvoří řeka Berounka, počínaje u Kostelíka nad soutokem s Javornicí, proti proudu až k ústí říčky Třemošné, pak tato říčka, dále Všerubský potok až po Všeruby. Následuje státní silnice Plzeň – Karlovy Vary až ke křižovatce Trhomné – Krsy a pak vesnice Chudeč, Kamenná Hora, Mezí, Újezd, Manětín, Stvolny, Rabštejn nad Střelou, Nový Dvůr, Žihle, Podbořánky, Lhota, Nová Ves, Zdeslav, Křekovice až nad Zavidov, potom vesnice Krakov, Rousínov, Modřejovice a Kostelík a pod ním zpět k Berounce. V tomto územním obvodu má 18 365 ha lesa a 600 ha ostatních ploch. Celé území je rozděleno do 11 revírů: Nečtiny, Spankov, Plachtín, Lipí, Rabštejn, Plasy, Kamenice, Doubrava, Olšany, Zelený Důl, Čečín. Na území města Plas zasahují hned 3 revíry. Katastrální území Lomnička, Nebřeziny a Plasy západně od řeky Střely a Kaznějovského potoka patří do revíru Plasy, který vede Bohuslav Sidorjak. Na jižní část katastrálního území Nebřeziny vymezeného řekou Střelou a Kaznějovským potokem zasahuje revír Doubrava, který vede Jaroslav Meiner z Kočína. Katastrální území Žebnice, Horní Hradiště a částečně i Plasy, vymezené řekou Střelou a silnicí Plasy – Kralovice patří do revíru Olšany, jenž má na starosti Stanislav Růžek z Kralovic. Katastrální území Babina a částečně i Nebřeziny a Plasy ohraničené řekou Střelou a silnicí Plasy - Kralovice patří do revíru Čečín, o který pečuje revírník Jaroslav Hořejš z Kralovic.

Lesní správa sídlí v klasicistním domku č. p. 7 v Plasích, který byl postaven za Metternicha roku 1854 a sloužil jako lesmistrovský úřad plaského velkostatku, od 50. let jako obydlí zaměstnanců lesů, pak byl využíván jako sklad. Po zřízení Lesů České republiky s. p. byl opraven na pracoviště správy se dvěma byty v 1. patře, které užívají vedoucí a jeho zástupce. V průběhu posledních deseti let byl opraven i menší domek, v němž se nacházejí také kanceláře a inspekční pokoje. Na správě přímo v Plasích pracuje 8 zaměstnanců a s dalšími pracovníky v terénu je jich celkem 23. Správa má svoji režijní honitbu v revíru čečínském o 850 ha lesa. Kroniku správy píše lesní adjunkt Jiří Kopecký, který bydlí v olšanské lesovně v Trojanech.

Lesní společnost Plasy a. s. byla zřízena k 1. září 1992 a její hlavní podnikatelskou náplní jsou pěstební a těžební práce, manipulace a částečně i zpracování dřeva. Důležitou roli v podnikání hraje i obchodní činnost.

Kontrolní balík akciové společnosti drží počítačová firma CIMS a. s., Plánská 5, Plzeň. Kapitálové jmění společnosti činí 41 484 tis. Kč. Tříčlenné představenstvo a. s. tvoří: Ing. Emil Cypro – předseda, Ing. Zbyněk Máj – místopředseda, Ing. Rostislav Staněk (majitel CIMS) – člen. V dozorčí radě působí: Ing. Vladimír Novák – předseda, Ing. Pavel Steinbach – místopředseda a Jaroslav Bláha – člen.

Ředitelem firmy je Ing. Emil Cypro, ekonomickým náměstkem Ing. Stanislav Piorecký a výrobním náměstkem Ing. Pavel Šimandl. Společnost má 188 zaměstnanců a z toho 35 techniků a 153 dělníků. V Plasích pracuje 14 lidí na ústředí, 2 na středisku služeb, 2 na provozní jednotce (polesí) a 6 v dílně. Společnost sídlí v Plasích, Lipová 8, na křižovatce hlavní silnice v historické barokní budově původně klášterního zájezdního hostince z roku 1779. Provozní jednotky po šesti mistrech (hajných) se nacházejí v Plasích a v Manětíně, kde jsou také střediska služeb (dílna a údržba). Dopravně manipulační středisko sídlí v Kaznějově a středisko přidružené dřevařské výroby je na pile v Žihli, kde se ročně zpracuje 6 tis. m^3 stavebního dřeva (trámy, hranoly).

Akciová společnost zajišťuje pěstební a těžební činnost na 15 000 ha lesních porostů v majetku státu a tuto činnost provádí i pro města a obce, např. Plasy, Loza, Čistá, Mladotice,

Šípy, Sedlec atd. a rovněž pro Vojenské lesy a statky na k. ú. Babina u Hadačky a v okolí Pernarce. Dokonce tyto práce zajišťuje i ve školním polesí Chlum nad Manětínem, které slouží k praktické výuce Střední lesnické škole ve Žluticích. Průměrně za rok zalesňuje 120 ha lesa. K výrobě sazenic má 10 ha lesních školek.

Obchodní činnost se orientuje na výkup dřeva od vlastníků a jeho prodej. Ročně obchoduje průměrně s 80 tis. m^3 dřeva, z toho 36% se povinně prodává Hradecké lesní a dřevařské společnosti a. s. V Plasích v budově ředitelství se nachází prodejna společnosti Les – Hobby - Domov, kde se prodává zahrádkářské, lesnické a jiné pracovní nářadí, potřeby a materiály.

Čistírny odpadních vod Ing. Jindřich Nágr - firma, která sídlí v domku gymnázia na Plzeňské ulici č. p. 512, se zabývá projekcí, výstavbou a servisem čistíren odpadních vod. Zajišťuje rovněž rozbory pitné a užitkové vody a provádí projekty související s ochranou životního prostředí. Majitel bydlí v Kaznějově.

Autolakovna Jabornický, která provádí lakování karoserií aut, působí v Plasích v Lipové ulici č. p. 539 U Verku od roku 1998 v bývalém domě řemesel, postaveném roku 1961. Zaměstnává 3 – 5 lidí, z nichž všichni jsou dojíždějící. V objektu pracuje od téhož roku také pan **Ladislav Balačin** z Babiny, který se zabývá výrobou plastových koryt, bazénů a septiků k čističkám.

Společnost **Juniscol Plzeň s. r. o**., která má v Plasích pronajaty od května 2000 prostory bývalého velkoobchodního skladu s. d. Jednota (bývalý pivovar) v Pivovarské ulici, vyrábí židle a stoly z jäckelu. Práci zde provádějí 4 zaměstnanci. Vedle toho ještě prodávají technický plyn a propan-butan, který tady má uskladněný příbuzná firma **Messer.**

ITECC Praha - Kunratice s. r. o., provozovna Plasy, Stará cesta 528. Firma ITECC Praha se zabývá prodejem a servisem zahradní techniky pro golfová a fotbalová hřiště a komunální techniky na údržbu parků a zeleně. Vznikla v roce 1995 a následujícího roku převzala v Plasích zámečnickou dílnu p. Otakara Bezdíčka v objektu garáží a kotelny nedokončeného areálu polikliniky. Zařídila zde samostatnou provozovnu, kde provádí údržbu a servis techniky, s níž obchoduje. V roce 1999 převzal ITECC i činnost firmy MESL Plasy (František Meinlschmidt a Václav Slach), která zde v objektu měla od roku 1998 pronajatý suterén s autodílnou a zde prováděla opravu osobních automobilů a zajišťovala v rámci systému ABA Ústředního auto-moto klubu Praha a v součinnosti s integrovaným záchranným systémem odtahovou službu. Objekt patří městu Plasy a firma ITECC jej má v pronájmu. Sídlo firmy je v Praze, kde pracuje 10 zaměstnanců zabývajících se obchodní činností. Servisní provozovny má v Plasích s 8 a v Havířově se 3 zaměstnanci. Vedoucím plaské provozovny je Jan Pištěk z Plzně, mistrem František Meinlschmidt z Plas, který zároveň vede autoservis s odtahovou službou.

Autocentrum Neužil s. r. o. Plasy sídlí v Babinské ul. č. p. 509 v objektu někdejší prodejny potravin, kterou tato firma v roce 1992 koupila a předělala na prodejnu osobních automobilů a servis. Firma vznikla téhož roku pod názvem Autocentrum Neužil a Hubka. Druhým společníkem byl do roku 1997 Karel Hubka z Lomničky. Od uvedeného roku je jediným vlastníkem firmy pan Pavel Neužil ze Hvozda. Zaměstnává zde 10 stálých zaměstnanců, všichni jsou dojíždějící. Firma se specializuje na prodej osobních automobilů zn. Ford, zajišťuje leasing těchto vozidel a jejich komplexní servis, dále opravy a pneuservis pro všechna motorová vozidla. Kromě této činnosti v Plasích firma provozuje ještě penzion v Železné Rudě.

Rekreační zařízení

Rekreační středisko Barrandov, původní restaurace, dvě správní budovy a 15 chat za Verkem nad silnicí do Horního Hradiště před Peklem, je majetkem p. Pavla Seidlera z Kaznějova, ale už několik let se tady neprovozuje žádná činnost.

Za viaduktem mezi silnicí na Pláně, silnicí k viaduktu na tábor Máj, železniční tratí a lesem v Lomanské ulici se nachází chatové **rekreační středisko Severočeských energetických závodů a. s. Děčín.** Zaměstnancům tohoto podniku k oddechu, sportu a rekreaci slouží zejména v letní sezóně 9 chat a 5 bungalovů s umývárnou.

Dětský tábor Máj, umístěný v západní části údolní nivy na pravém břehu řeky Střely, patří firmě Keramika Plzeň a. s. Pronajatý jej má pan Burda z Rybnice a zajišťuje zde letní dětskou rekreaci. Toto zařízení, postavené v druhé polovině 60. let minulého století, se skládá ze dvou provozních budov – kotelny s bytem správce a kuchyně s jídelnou, dále ze čtyř ubikací s pokojíky a 30 chatek. Součástí zařízení je také koupaliště s bazénem zásobovaným vodou z řeky Střely.

Rekreační středisko Vlašťovka, bývalý pionýrský tábor ČSAD Plzeň Dopravák, Hutní ul. č. p. 495, bylo postaveno v roce 1984 na louce pod soutokem Žebnického potoka a řeky Střely na jejím levém břehu. Zařízení se skládá ze dvou provozních pavilonů, u nichž je 35 chatek. Počátkem 90. let sloužil za utečenecké středisko, zejména pro uprchlíky z válčící Bosny a Hercegoviny, pak jej pronajal vlastník ČSAD Četrans Plzeň i s blízkými chatkami firmě Rekreace dětí a mládeže Vlasty Chválové, Horňátecká 15, Praha 8, která si také pronajala středisko Zátiší se dvěma ubikacemi na druhé straně řeky Střely blíže k přehradě. Na sezónu roku 2001 nabízí rekreaci v období od května do září. K tomuto účelu vydala propagační leták, v němž seznamuje s možnostmi a podmínkami pobytů.

Obchody, živnosti a drobné podniky

Obchody:
Butik S + Š (Soutnerová – Štětková), ul. Pod Nádražím č. p. 129
Potraviny u Filipů, ul. Pod Nádražím č. p. 111
Duet – drogerie, školní potřeby a papírnictví p. Lenky Praskové, ul. Pod Nádražím č. p. 88
Lenka - prodejna levného prádla a oděvů p. Zdeňky Vorlíkové, Plzeňská ul. č. p. 91
Autodíly – Peugeot, Škoda, Josef Liška, Plzeňská ul. č. p. 89
Prodejna zeleniny, květin a videopůjčovna p. Dany Pröllové, Plzeňská ul. č. p. 127
Prodej uhlí a paliv Uhelných skladů a. s. na nádraží
Falko – prodej stavebních hmot na nádraží
Drogerie Jarka Jaroslavy Holubové, Manětínská ul. č. p. 104
Prodejna Fandy Zděnky Mutinské, Manětínská ul. č. p. 92
Prodejna tabáku p. Kaňáka, Manětínská ul. č. p. 86
Zmrzlina p. Růžičkové v budově SOŠ, Školní ul. č. p. 280
Lékárna Pharm.Dr. Michala Oudy v budově kina Střela, Plzeňská ul. č. p. 41
Zelenina p. Medulové, Plzeňská ul. č. p. 552
Mrazík - prodejna elektroniky a domácích potřeb p. Jaromíra Kováříka (v bývalé truhlářské dílně), Plzeňská ul. č. p. 552
Kamila, prodej bižuterie, spodního prádla, půjčovna společenských a svatebních šatů manželů Kučerových z Mladotic, Plzeňská ul. č. p. 84
Orbimodo, prodej šperků, zlatnického zboží, doplňků a galanterie, manželů Kučerových z Mladotic, Plzeňská ul. č. p. 38 - vedle radnice

Řeznictví Balín, Plzeňská ul. č. p. 197
Bytové doplňky paní Švarcové, Plzeňská ul. č. p. 197
Global Milk – prodej potravin, Plzeňská ul. č. p. 436
Plzeňský elektroodbyt – prodej elektroinstalačního materiálu a spotřebičů, Plzeňská ul. č. p. 436
Potraviny Trial a. s., Plzeňská ul. č. p. 472
Drogerie p. Adamojurkové, Plzeňská ul. č. p. 472
Kovo-elektro-nábytek-domácí potřeby, Šiml Josef, Plzeňská ul. č. p. 472
Laso – textil a oděvy p. Ladislavy Dlouhé, Plzeňská ul. č. p. 472
Obuv p. Jitky Sadílkové, Plzeňská ul. č. p. 472
Zahradnictví Zeman, Plzeňská ul. č. p. 554 má pronajato p. Hauerová z Kožlan
Prodejna stavebnin s. d. Jednota Plasy, ul. V Aleji, č. p. 442
Dárkové zboží p. Vítkové, v bývalém bufetu Jednoty u konventu, Pivovarská ul. č. p. 397
Keramika, nábytek a bytové doplňky sl. Vaňkové, Plzeňská ul. č. p. 81
Zelenina p. Podleny, Plzeňská ul. č. p. 81
Marbey - prodej prádla a oděvů p. Podleny, Plzeňská ul. č. p. 81
Maso - uzeniny fy Saková, Kralovice, Plzeňská ul. č. p. 81
Mína – Kučerová Vladimíra - prodej novin, tabáku a školních potřeb, Babinská ul. č. p. 537
Plynop Janda Petr Plynoservis – Babinská ul. č. p. 14
Smíšená prodejna Jednoty s. d., Babinská ul. č. p. 29
Bufet Jednoty s. d. v základní škole, ul. Stará cesta č. p. 363
Čerpací stanice Hanzlíček Zdeněk, Plzeňská ul. č. p. 550
Les – Hobby - Domov, prodejna nářadí, pracovních pomůcek a materiálu Lesní společnosti Plasy a. s., Lipová ul. č. p. 8
Televizní servis Koudele Václav, Lipová ul. č. p. 304
Smíšené zboží Jednoty s. d. U Verku, Lipová ul. č. p. 416
Oční optik Košťálová Marta, ul. Na Střelnici č. p. 267
Color Kusík Milan, ul. Na Střelnici č. p. 281

Pohostinství a restaurace:
Restaurace Pod Nádražím, ul. Pod Nádražím č. p. 88 - provozovatelem p. Luděk Juha
Restaurace Na Špici, Manětínská ul. č. p. 130 – provozovatelem p. Zdeněk Formánek
Pohostinství Na Nádraží – provozuje p. Krotký
Pohostinství U Suku, Na Tržišti č. p. 83 – provozuje pan Jiří Šiml
Restaurace U Tomáše, Lipová ul. č. p. 212 – provozuje p. Monika Aksamitová
Zámecká restaurace, Pivovarská ul. č. p. 3 – provozuje p. Juraj Socha a Jiří Podlena
Pohostinství Na Hřišti – provozuje pro TJ Sokol p. Václav Slach

Jiné živnosti:
Živnost švadleny: p. Marcela Pospíšilová, Drahotínská ul. č. p. 353
p. Kamila Křepelová, Školní ul. č. p. 157
krejčovská: p. Jiří Šimandl, Školní ul. č. p. 471
košíkářská: p. Josef Šmídl, V Koutě č. p. 47
Malířství pokojů: p. Miroslav Špelina, ul. Vinice č. p. 340
Sklenářství Jiří Němec, v bývalém objektu železné huti, Hutní ul. č. p. 214
Truhlářství Petr Hess, ul. Pod Nádražím č. p. 106
Tesařství a truhlářství Petr Holub, ul. Pod Nádražím č. p. 107
Kadeřnictví Ivana Hubková a Jitka Slachová, Plzeňská ul. č. p. 81
Kadeřnictví Jaroslava Horová, (v budově Jednoty) Babinská ul. č. p. 403
Kosmetika a solárium Dagmar Dyková, Plzeňská ul. č. p. 81
Výkupna Západočeských sběrných surovin a. s. Plzeň, ul. V Aleji, provozovnu vede p. Robert Drozda z Plas

Zemědělskou činnost provozují:
Jiří Hanzlíček, Potoční ul. č. p. 18
Jan Dub, Drahotínská ul. č. p. 439

KUPO (Václav Kurc a František Pospíšil), firma zabývající se opravou heverů, mailerů, pístnic sídlí U Verku, Hutní ul. č. p. 108, má dva zaměstnance – spoluvlastníky.
Práce jeřábem AD 20 Reinwart Pavel, Lesní ul. č. p. 505.

Autodopravci:
Petr Kukla, ul. Pod Tratí č. p. 520
Vladimír Houška, ul. Pod Tratí č. p. 523
K + K - Jaroslav Král a Korbelík, Drahotínská č. p. 390
P. S. Trans – Souček Petr, V Aleji č. p. 430
Berta - Petr Reinvart, Babinská ul. č. p. 29
Petr Světlík - rozvoz pečiva, Luční ul. č. p. 424

Autoopravny:
Autoservis Luděk Sebránek, který pracuje v pronajatých prostorech s. d. Jednoty v ulici V Aleji č. p. 430
Autoopravna Miroslav Háže, Plzeňská ul. č. p. 10
Autoopravna Václav Slach, Krátká ul. č. p. 531
Color Glass Plzeň s. r. o., ul. B. Slámy, č. p. 557

Stavební firma ***Trinom s. r. o.*** sídlí v Luční ul. č. p. 189 a zabývá se drobnými venkovními opravami i úpravami interiérů.

Pohřební služba Plasy Jaroslava Sadílka z Obory zajišťuje činnosti v oboru pohřebnictví pro široké okolí. V Plasích má pronajatu od města smuteční obřadní síň v kostele sv. Václava u hřbitova, kde zajišťuje poslední rozloučení se zesnulými, týdně kolem desítky obřadů.

Církev římskokatolická:

Farní úřad římskokatolické církve existuje v Plasích od roku 1703, zprvu pod správou kláštera a od roku 1788 jako samostatný spravován světskými knězi. V roce 1931 byla fara povýšena na děkanství. V současné době vede zdejší úřad P. Gilbert Josef Matuška, O. Praem., který je zároveň řeholníkem Kláštera premonstrátů v Teplé (řádovým jménem Gilbert). Plaská farnost sdružuje katolíky z Plas, Babiny, Nebřezin a z Rybnice. Kromě toho jsou z Plas spravovány fary ve Strážišti (farní obvod tvoří: Hluboká, Chrášťovice, Mladotice, Malá a Velká Černá Hať a Strážiště), v Žebnici (farní obvod: Horní Hradiště, Trojany, Řemešín a Žebnice), v Oboře (farní obvod: Kaznějov, Jarov, Koryta, Dobříč a Obora). V Plasích sídlí farní úřad v novém stavení fary v Žebnické ulici č. p. 559, dostavěné roku 1999. Farní úřad v Plasích spravuje ještě raně barokní kostel Nanebevzetí Panny Marie, který je součástí památkového areálu. V Žebnici patří církvi barokní budova fary z poloviny 18. století a pozdně barokní kostel sv. Jakuba Většího. Historické objekty jsou ve špatném stavu a vyžadují nutné opravy. Plaskému kostelu je ze strany památkových orgánů i církve věnována již delší dobu pozornost, oprava tu probíhá více jak deset let, ale stále ještě zbývá velké množství práce i peněz.

Politické strany:

Politické strany fungují v Plasích dvě, a to Občanská demokratická strana (ODS), kterou vede MUDr. Lubor Petrlík, a Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM), jejíž předsedou je Jiří Šimandl.

Spolky a společenské organizace

Hasiči:

Místní sbor dobrovolných hasičů je nejstarším spolkem v Plasích, založen byl roku 1882. V současné době sdružuje 21 členů. Jeho činnost je ovlivněna tím, že nemá vlastní zbrojnici, neboť objekty, které vlastně dobrovolní hasiči vystavěli, byly roku 1988 předány profesionálním hasičům a zde má sbor pronajatu pro svou činnost pouze jednu místnost. Tudíž nevlastní ani žádnou techniku a činnost dobrovolných hasičů pro Plasy vykonává sbor dobrovolných hasičů z Horního Hradiště. Ve vlastnictví má pouze historické hasičské vozidlo Walter, s nímž vystupuje na různých setkáních a srazech požárních historických vozidel. Činnost realizuje plaský sbor také tím, že pomáhá především hasičskému okrsku při soutěžích. Starostou sboru je Miloš Hezký, jednatelem Jan Šamberger a pokladní Jiřina Oliveriusová.

Plaský sbor dobrovolných hasičů je členem hasičského okrsku Plasy, který sdružuje 12 sborů: Plasy, Horní Hradiště, Žebnice, Babina, Nebřeziny, Lomnička, Rybnice, Kaznějov, Pláně, Ondřejov, Mladotice a Chrášťovice. Starostou okrskového sdružení je Petr Slach z Horního Hradiště č. p. 65, velitelem Pavel Kolář z Horního Hradiště č. p. 51, jednatelem Ing. Vlastimil Červenka z Korýtek a strojníkem Milan Píša z Rybnice. Okrskové sdružení organizuje hlavně okrskové hasičské soutěže.

Rybáři:

Činnost místní organizace českého svazu rybářů v Plasích je poměrně bohatá. Organizace sdružuje na 320 členů nejen z Plas a Kaznějova, ale i z dalších obcí širokého okolí. Je tedy počtem členů největším plaským spolkem. Obhospodařuje celkem 5 revírů: Kralovický potok, Mladotický potok, Střela 1, Střela 2 a místní revír Oborák. V Plasích má vybudovanou soustavu chovných rybníčků. Každoročně pořádá ples, pro mladé rybáře letní tábor a jeho členové se zúčastňují různých rybářských soutěží, pravidelně Zlaté udice. Roční rozpočet se pohybuje kolem 400 tis. Kč. Spolek má devítičlenný výbor: předsedu dělá Karel Kydlíček, jednatele Zdeněk Hanzlíček, hospodáře Lumír Palma, kronikářem je Josef Palma.

Tělovýchovná organizace Sokol:

Druhým nejpočetnějším spolkem v Plasích je sportovní organizace Sokol, která sdružuje 240 členů z Plas a okolí. Dominantní postavení v její činnosti zaujímá fotbal a druhým provozovaným sportem je volejbal. Čili celá organizace se dělí na dva oddíly - fotbalový, který tvoří muži, a volejbalový, jenž je záležitostí především žen.

Každý oddíl má vlastní výbor a celá organizace pak hlavní výbor. Předsedou hlavního výboru je Ing. Miloslav Vaňourek, jednatelem Vladimír Kučera, účetním a pokladním Jaroslav Střihavka, členy Jiří Epikaridis, Miroslav Čech, Martina Švarcová a Jana Průšová. Členy revizní komise Ing. Luboš Jílek, Ing. Petr Škop a Renata Jakešová.

Fotbalovému výboru předsedá Jan Šamberger, místopředsedou je Václav Slach, jednatelem Karel Koura, dalšími členy jsou Jiří Morysek, David Střihavka, Jan Švarc a Luboš Černý. Kroniku oddílu píše Karel Koura. Fotbalový oddíl má šest družstev, nejmladší generaci fotbalistů zastupuje 1. tzv. přípravka (děti do 10 let), trénuje ji Josef Löffelmann; 2. starším žákům (12 – 14 let) dělají trenéry Jiří Epikaridis a Miroslav Čech, 3. dorostencům (15 – 18 let) Martin Löffelmann a Jan Švarc; 4. B tým trénují Josef Vlach, Vladislav Bunda a Ing.

Luboš Jílek, 5. A tým Jiří Němec a Jan Šamberger; 6. nejstarší generaci tzv. staré pány neboli starou gardu, která hraje pouze přátelská utkání, vede Václav Mertl.

Volejbalovému výboru dělá předsedkyni Václava Votíková, dalšími členy jsou Helena Motisová a Martina Švarcová. Volejbalový oddíl má 16 členů a družstvo žen hraje okresní přebor (8 družstev z okresu Plzeň-sever), o který se stará Helena Motisová. Oddíl každoročně pořádá o vánočních prázdninách předsilvestrovský turnaj příchozích, který bývá obeslán cca šesti družstvy. Oddíl využívá svého hřiště U Verku – u fotbalového hřiště, v zimních měsících pak hraje v tělocvičně gymnázia. Součástí činnosti oddílu je i rekreační volejbal, který provozují některé členky pouze pro zábavu.

Plaský Sokol je organizací, která vlastní několik nemovitostí. Patří jí celý areál hřiště včetně šaten s restaurací a hospůdka na nádraží.

Vedle sportovních aktivit se věnuje organizování zábavy. Každoročně čtyřikrát za letní sezónu pořádá taneční zábavu s kapelou Brutus a každý leden pro své členy ples sportovců.

Svaz žen:

Základní organizace Českého svazu žen Plasy sdružuje 140 členek z Plas. Devítičlennému výboru předsedá Jaroslava Klímová, hospodářkou je Ing. Eva Petrlíková. Organizace zajišťuje různé akce vzdělávací (jako např. přednášky), kulturní (např. návštěvy divadel), podílí se na akcích pro děti (přispívá na oslavy MDD) a na humanitárních aktivitách. Hlavní každoroční činností místní organizace je pořádání tanečních kurzů pro mládež, které vedou Josef a Jana Beranovi.

Zahrádkáři:

Místní organizace Českého svazu zahrádkářů má 40 členů. Spolek vede sedmičlenný výbor, předsedou je Václav Cach, jednatelem Jan Matějček, místopředsedou Josef Mařík, hospodářkou Zuzana Vojáčková. Organizace pravidelně pořádá přednášky týkající se této zájmové činnosti, pořádá zájezdy pro členy a jednou do roka zajišťuje prodej sazenic pro veřejnost. Kroniku píše předseda Václav Cach.

Včelaři:

Místní organizace Českého svazu včelařů sdružuje 51 členů z Plas a okolních vesnic a ty, kteří zde mají včelstvo. Organizaci vede sedmičlenný výbor, předsedou je Josef Kydlíček, místopředsedou Jiří Novotný ml., jednatelem Václav Strnad, hospodářem Ladislav Cízl, zdravotním referentem Václav Urbánek z Nebřezin. Spolek vlastní tříhektarový sad na Klíčníku, jeho členové chovají 730 včelstev.

Myslivci:

Myslivecké sdružení Lomany má honitbu o 540 ha na pozemcích Lesů ČR od Plas až k Senovému dolíku. Spolku o 10 členech dělá předsedu Jaroslav Vokel, hospodáře Luděk Juha.

Zdravotně postižení:

Sdružení zdravotně postižených v České republice, smíšená organizace Plasy má 62 členů, 15 mužů a 47 žen se zdravotním postižením vnitřním nebo tělesným, včetně jednoho vozíčkáře. Hlavním úkolem této organizace je hájit zájmy lidí se zdravotním nebo tělesným omezením a její činnost se zaměřuje na informování a vzdělávání převážně týkající se sociálně zdravotní problematiky postižených. Prostřednictvím organizace si členové zajišťují rekondiční pobyty, získávají příspěvky na masáže apod. Organizaci vede devítičlenný výbor, předsedu dělá Jiří Sadílek, místopředsedu Milan Janeček, jednatelku Miloslava Janečková a hospodářku Jarmila Filipová, všichni z Plas. Její členové jsou nejen občané Plas či připojených vsí, ale také lidé z Kaznějova, Rybnice, Obory, Mrtníku, Hromnice, Žihle a dokonce i z Plzně.

Klub důchodců:

Klub důchodců patří k nejaktivnějším sdružením v Plasích. Každý měsíc se schází v klubovně na Velké louce, kde je vždy připraven krátký program. Obyčejně zvou mezi sebe zástupce samosprávy, kteří je informují o dění ve městě. Každá schůze bývá doplněna nějakou besedou či přednáškou. Předsedkyní klubu je Eva Lavičková.

Pionýři:

Pionýrská skupina Střela v Plasích sdružuje v jednom oddíle 35 členů, z toho 14 dětí a 21 dospělých, vedoucí je Dana Plasová, zástupcem vedoucího Roman Martiniak a hospodářkou Iveta Hezká. Skupina pořádá každoročně zjara karneval pro děti, v červenci letní tábor v Mydlovarech s cca 75 účastníky a na podzim pochod „Rodinnej vejšlap".

Kynologové:

Kynologický klub Plasy sdružuje 25 členů z Plas a okolí, chovatelů psů. Klub vznikl v roce 1981 jako součást SVAZARMU, počátkem devadesátých let, kdy se osamostatnil celý kynologický svaz, oddělil se také místní klub. V současné době má klub čtyřčlenný výbor, předsedkyní je Libuše Klvaňová z Kaznějova, místopředsedou a výcvikářem Vojtěch Wollráb z Plas, jednatelem Dušan Klíma z Plas, figurantem Jan Pešík z Manětína. Na louce u řeky za garážemi s. d. Jednoty V Aleji má spolek od pana Miroslava Háže ho pronajatý pozemek, kde se každou neděli odpoledne členové scházejí a provádějí výcvik psů. Členové klubu pomáhají organizátorům tanečních zábav na Velké louce zajišťovat pořádkovou službu a hlídat se psy nejbližší okolí. Kroniku klubu vede předsedkyně Libuše Klvaňová.

Modeláři:

Letecko-modelářský klub Plasy vznikl roku 1968 jako součást Aeroklubu Plasy. V roce 1990 se oddělil od Aeroklubu ČR celý modelářský svaz a tím i plaský modelářský klub se stal samostatnou organizací. V současné době má 9 členů, z nichž jsou 2 žáci, tříčlenný výbor tvoří předseda Ing. Ivo Kornatovský, dále Zdeněk Sušánka a Ing. Jiří Vágner. Každoročně klub pořádá 2 soutěže Českého poháru na kožlanském letišti a 2 soutěže Českého poháru svahových modelů v Rané u Loun.

Společnost přátel umění v Plasích:

Společnost přátel umění v Plasích je nástupnickou organizací někdejší nadace Hermit založené v roce 1991 bratry Ing. Ivem a akad. mal. Jiřím Kornatovskými a Milošem Vojtěchovským. V polovině 90. let minulého století se nadace musela podle zákonných úprav přetvořit na společnost. Předmětem a cílem jejího snažení je kulturní, umělecká a publikační činnost v Plasích. Společnost sídlí v zámku, kde má pronajatu jednu místnost. Výbor a zároveň členskou základnu tvoří uvedení zakladatelé. Společnost zajišťuje v Plasích v současné době každoroční pobyty studentů vysokých uměleckých škol z České republiky i zahraničí, několik výstav a koncertů.

Technické sporty:

Asociace víceúčelových základních organizací (ZO) technických sportů a činností ČR – ZO Plasy, jak zní oficiální název této společenské organizace, která vznikla z někdejšího svazu pro spolupráci s armádou (SVAZARM), sdružuje 15 členů. Má tříčlenný výbor, předsedou je Antonín Šimice, jednatelem a správcem majetku Petr Reinwart, pokladní Věra Matějková. ZO se stará hlavně o majetek, který tvoří klubovna a 2 garáže s vybavením na opravy a údržbu automobilů, obojí je v Plasích ve čtvrti Na Střelnici.

Ochotníci:

Ochotnický soubor ***AZUZU Plasy*** je nejmladším spolkem v Plasích, vznikl v dubnu roku 2000 zásluhou sl. Lenky Mutinské z Manětínské ul. č. p. 92, která předtím působila

v manětínském ochotnickém souboru Mlask. Spolek má 9 členů – 3 z Plas, 4 z Manětína a 2 z Prahy. Spolek spolupracuje s filmovým režisérem Tomášem Vorlem, který často pobývá na své chalupě u Malé Černé Hati.

Další části města:

Druhou nejvýznamnější sídelní jednotkou je **Babina**, součástí města se stala roku 1960. Leží v údolí při horním toku Nebřezinského potoka nedaleko jeho prameniště, 3 km jihovýchodně od Plas. Její katastrální území sousedí s katastry - na severu s Trojany a Žebnicí, na východě s Výrovem, Kopidlem, Kočínem a Dolním Hradištěm, na jihu s Koryty a Oborou, na západní straně s Nebřezinami a Plasy. Babinský katastr patří k největším na okrese (15,98 km^2), jeho území na jihovýchodě zahrnuje i rozsáhlé Čečínské polesí, které spravují Lesy České republiky s. p. V tomto polesí se nachází někdejší lesovna Čečín a hájovna Richarda; dnes obě slouží už jen k rekreaci. Jižně pod Čečínem při řece Střele se nachází nejnižší bod území našeho města (290 m n. m.). Severně od vsi, v někdejším vojenském lesním prostoru, o který pečují Vojenské lesy, stojí hájovna Stradina. V tomto lesním celku je opuštěný areál raketového vojska, který spravuje Ministerstvo obrany. Jihozápadně od stradinské hájovny se nalézá nejvyšší bod babinského katastrálního území Spálená hora (514 m n. m.). Po severním okraji babinského katastru prochází státní silnice Plzeň - Žatec, původní stará komunikace spojující Plasy s Kralovickem. Při této silnici vznikla osada **Rouda** s třemi staveními, z nichž nejstarší je původní barokní myslivna z poloviny 18. století.

Babinou prochází silnice z Plas do Kopidla. Ta přímo do vsi sestupuje serpentinami až k toku potoka a od něho na konci vsi zase vystupuje několika zátočinami do Čečínského polesí, které protíná ve směru na Kočín a na konci lesa se pak stáčí ke Kopidlu. Veřejnou dopravou je Babina orientovaná hlavně na Plasy. Autobusy ČSAD Plzeň sem zajíždějí v pracovní dny sedmkrát denně.

Nejstarší písemná zpráva o Babině pochází z roku 1175. Kromě místní kapličky, stavení u Dušičků č. p. 19 na staré návsi, sochy sv. Tadeáše s blízkou barokní myslivnou na Roudě a kromě hájovny Richardky z 19. století nemá vesnice již významnějších památek. Bývalá školní budova z 30. let 20. století je v majetku města a slouží jako kulturní dům, kde také Josef Vaňha provozuje místní hostinec. Vedle bývalé školy stojí prodejna s. d. Jednoty Plasy, kterou si místní obyvatelé postavili brigádnicky v akci Z ve druhé polovině 80. let 20. století, obchod vede p. Dana Antošová. Místní vodovod, který zásobuje vodou celou ves, spravuje Vodárna Plzeň a. s. Kanalizaci na splaškovou vodu Babina nemá, pouze na vodu povrchovou.

Ve vsi žije 193 obyvatel v 60 bytech, které se nacházejí ve 76 domcích. Nejvyšší popisné číslo je 84. Kromě toho na katastrálním území nalézá 11 objektů s evidenčními čísly – chat určených k rekreačnímu a sezónnímu užívání. Místní samosprávu – osadní výbor – vede Ing. Barbora Dušičková č. p. 19, členy výboru jsou Petr Hána č. p. 23, Josef Černý, Václav Habrych ml., Luboš Koudele, Jiří Pácl, Lubomír Antoš č. p. 54 a Vlastimil Holub. Ve vsi funguje místní knihovna umístěná v bývalém obecním domě na staré návsi a vede ji Jaromír Braun ml.

Největším zdejším spolkem jsou hasiči s 52 členy. Organizace sdružuje vlastně všechny muže v obci starších 15 let. Kromě základních funkcí protipožární ochrany a prevence, péče o hasičské strojní zařízení a výzbroj plní i některé společenské úkoly. Každoročně pořádá masopust a z jeho výtěžku pak připravuje pro děti maškarní den. Starostou spolku je Jaroslav Nový z č. p. 63, velitele dělá Václav Habrych ml. Kroniku hasičů vede pan Jaromír Braun st. Myslivecký spolek Babina tvoří 17 členů – zdejších, nebřezinských i z jiných obcí. Funkci předsedy vykonává Jindřich Hruška z Plzně. Spolková honitba zahrnuje soukromé, obecní a částečně i státní pozemky na katastrálních územích Babina a Nebřeziny, předsedou honební společnosti je Zdeněk Vaník st. Polesí Čečín je režijní honitbou Lesů České republiky s. p.

V Babině působí také dohlížecí výbor s. d. Jednota Plasy, který vede paní Jitka Řezáčová. KSČM má jako jediná politická strana ve vsi základní organizaci. Sdružuje osm členů a předsedu dělá Bohuslav Plos.

Nejvýznamnějším podnikem v Babině je Školní statek Plasy, který zaměstnává kolem 50 lidí a slouží jako středisko praktické výuky SOŠ Plasy pro obor agropodnikání. Statek má ředitelství v areálu zemědělských hospodářských objektů, postavených v 60. až 80. letech minulého století napravo od silnice před příjezdem do vsi od Plas. Živností je ve vsi celkem 6, a to autoopravna Zdeňka Vaníka ml. č. p. 4, autoklempířství Jiřího Řezáče č. p. 39, autoopravna Josefa Sinkuleho, velkoobchod s dárkovým zbožím Ladislava Tomáška č. p. 73, knihařství „Aneta“ Anny Juhové č. p. 61 a truhlářství Petra Juhy č. p. 61, který zaměstnává tři pracovníky. Soukromými rolníky jsou Václav Baxa z č. p. 22, obhospodařující asi 20 ha půdy, z nichž polovinu má pronajatu, dále Jaroslav Soukup st. z č. p. 18 s 3 ha půdy a Ing. Tomáš Dušička z č. p. 19 s 5 ha polí.

Třetí sídelní jednotkou z hlediska počtu obyvatel je **Žebnice.** Leží v širokém údolí pod prameništěm Žebnického potoka 3 km severně od centra Plas, jejichž součástí se tato vesnice stala roku 1980. Potok pramení pod lesem v lokalitě zv. Na Pískách, ve vsi protéká místním rybníkem a pak přechází do hluboké rokle, jíž zdejší obyvatelé říkají v Čertově mlýně, a pokračuje k řece Střele.

Na východě katastrálního území se u státní silnice Plzeň – Žatec nachází osada Sokolka, kde stojí sice sedm domků, ale pouze 2 jsou trvale obydlené. Silnice odtud sestupuje jižní částí katastru od východu směrem na západ do údolí Hlubočice na Plasy. Od Sokolky 1 km blíže k Plasům lze odbočit z hlavní silnice do Žebnice. Silnice sestupuje do vsi několika zátočinami a uprostřed vsi před bývalým hostincem u Hynků obtáčí budovu bývalé školy, pokračuje mezi farou a kostelem do Horního Hradiště a pak dále do Mladotic. Ze zátočiny u školy lze odbočit k hospodářským objektům Kralovické zemědělské a. s. U této odbočky stojí i obecní dům z 30. let minulého století.

Velmi dobrou dopravní obslužnost zajišťuje pro Žebnici ČSAD Plzeň a další autobusoví dopravci. Přímo vsí prochází autobusová linka Žihle – Plasy, která má oběma směry celkem 9 spojů. U křižovatky na hlavní silnici se nacházejí zastávky autobusové linky Kralovice – Plzeň, Ústí nad Labem - Plzeň, Most – Plzeň a Manětín – Praha. Na Sokolce zastavují autobusy týchž linek vyjma Ústí nad Labem – Plzeň. Z těchto míst je spojení na obě strany obdobné, jako mají na těchto linkách samotné Plasy.

Žebnické katastrální území (5,88 km^2) zahrnuje pouze polnosti a okrajové části lesa v okolí vesnice. Sousedí na severu s Trojany a Mladoticemi, na západě s Horním Hradištěm, na jihu s Babinou a Plasy.

Nejstarší zpráva o Žebnici pochází z poloviny 13. století. Nejvýznamnější zdejší památkou je kostel sv. Jakuba Většího, původně gotický, přestavěný renesančně a pak na konci 18. století barokně. Kostel obklopuje místní hřbitov. Další památkou z poloviny téhož století je budova barokní fary. Památky lidového stavitelství zastupuje špejchar a obytný domek č. p. 34 (u Běláčů). Mezi další významné stavby patří patrová budova bývalé školy uprostřed vesnice, postavená na konci 19. století. Ve vsi žije trvale v 60 bytech, které jsou v 60 domcích, 182 obyvatel. Nejvyšší popisné číslo je 68. Kromě toho se na katastrálním území nalézá 7 rekreačních objektů s evidenčními čísly. Veřejný vodovod vesnice nemá, ani kanalizaci na splaškovou vodu, pouze na vodu dešťovou.

Za posledních padesát let vznikl na severovýchodním konci vesnice komplex hospodářských budov – kravín, prasečák, seníky, kolny a kulturní dům s hostincem, které vytvořilo původní žebnické JZD a zčásti pak i JZD Kralovice. Dnes patří kromě kulturního domu, jenž je majetkem města Plas, Kralovické zemědělské akciové společnosti, obhospodařující místní polnosti. Této společnosti patří i tři ze čtyř domků postavených pro zaměstnance tehdejšího JZD v 80. letech za vsí pod Trojanskou branou. Pracovní příležitosti zde zajišťuje kromě zmíněné zemědělské společnosti, která v kravíně chová hovězí dobytek

na mléčnou produkci, ještě autoservis Václava Zemana v č. p. 13. Ing. Josef Hynek, CSc. je spoluvlastníkem firmy JH AGROCOM s. r. o., zabývající se obchodem s krmnými směsmi, sídlí v jeho domě č. p. 14. Mezi další žebnické živnosti patří truhlářské dílny Viktora Kepky č. p. 10 a Miroslava Koči č. p. 9. Ve sto let staré budově bývalé školy má živnostenskou provozovnu na opravu sportovních a rekreačních lodí Vojtěch Kepka č. p. 10. Prodejnu smíšeného zboží provozuje v kulturním domě Božena Knedlhansová č. p. 19. Její manžel František Knedlhans má živnost na servis dojicích zařízení, Josef Brunclík č. p. 31 provádí deratizaci, desinfekci a desinsekci, jeho manželka Marie Brunclíková provozuje v Horním Hradišti obchod se zbožím smíšeným. Mimo obec má v Kaznějově zámečnickou dílnu Miroslav Zeman č. p. 52 a Petr Švejkovský č. p. 46 vlastní truhlářskou dílnu v Hodyni. Drobnou zemědělskou výrobu ve vsi vykonávají soukromí rolníci Jaroslav Blahník č. p. 22 s 8 ha půdy a Miroslav Koča č. p. 9 se 6 ha polností a chovem vepřového žíru. Živnost hostinskou provozuje v kulturním domě místní hasičský spolek, proto hostinec nese název „U Hasiče“. Tento spolek o 58 členech je nejvýznamnějším spolkem ve vsi a vykazuje velice dobrých a společensky důležitých výsledků. Starostou je Josef Brunclík č. p. 31 a velitelem Pavel Gross č. p. 18. V Žebnici funguje i místní samospráva – osadní výbor, jemuž předsedá Vojtěch Kepka č. p. 10, členy jsou Mgr. Zdeněk Chlup č. p. 62, Miroslav Zeman č. p. 52, Ing. Josef Hynek, CSc. č. p. 14, Josef Urban ml. č. p. 36, Ing. Miloš Plas č. p. 11 a Václav Urban č. p. 30. Místní knihovnu umístěnou v bývalé škole spravuje Marie Šimlová č. p. 12. Město Plasy zde vlastní kromě veřejných prostranství, cest a několika pozemků i zmíněný kulturní dům, budovu bývalé školy č. p. 39, obecní dům č. p. 6, kde se nachází kancelář osadního výboru, a hasičskou zbrojnici. Myslivecké sdružení Horní Hradiště – Žebnice, jehož předsedou je Vlastimil Jurčík ze Žebnice č. p. 45 a hospodářem Mgr. Zdeněk Chlup ze Žebnice č. p. 62, má 10 členů a užívá honitbu v katastrech Žebnice a Horní Hradiště, částečně i Mladotice, Plasy a Babina, to vše na pozemcích honebního společenstva Žebnice – Horní Hradiště, kterému dělá předsedu Ing. Václav Gross ze Žebnice č. p. 68.

Zajímavostí této vesnice je, že se tady dodnes udrželo z velké části pojmenování „po chalupě“, např. u Bránků, u Folků, u Julíků, u Čápů, u Krejdů, u Simonů, u Šubrtů, u Rýdlů, u Plevků, u Plešáků, u Soukupů, u Šafáříků, u Kuchařů, u Šourů, u Tomášků, u Pechmonů, u Hrušků, u Štolbů, u Kožešníků, u Havířů, u Hantoňáků, u Fránů, Za Vohradou, Ve Skladu atd., z nichž některá mají velmi starý původ, v několika případech sahající snad až do středověku.

Horní Hradiště je, jak už sám název napovídá, sídelní lokalitou poměrně starou, i když se poprvé v písemných pramenech vyskytuje společně se sousední Žebnicí až v polovině 13. století. Jen kilometrová vzdálenost obou míst určovala v řadě případů společné osudy a jisté vývojové paralely. Rovněž Horní Hradiště, které se také stalo součástí města Plas roku 1980, je vesnicí umístěnou v údolí potůčku, který pramení nedaleko nade vsí, pod ní se zařezává do hluboké rokle a stéká prudce do kaňonu řeky Střely. Právě pod Horním Hradištěm vytváří tok řeky výrazný meandr, pod nímž byla počátkem 60. let 20. století vystavěna hráz menší vodní nádrže, která byla zbudována jako zdroj užitkové vody pro potřeby chemické továrny v Kaznějově. Řeka Střela tvoří západní hranici katastrálního území, pak přechází tato hranice na pravobřeží toku, proto celá vodní plocha přehrady leží na území Horního Hradiště. K jeho území rovněž patří Peklo a Čertův mlýn, hluboké údolí dolního a středního toku Žebnického potoka, nacházející se jižně od vsi. Jinak nevelké území katastru zahrnuje zejména okolní pole a část lesních porostů na západní straně na stráních nad řekou Střelou, zeměpisně označované Sokolov a Masné krámy. Katastrální území Horní Hradiště měří 4,11 km^2, sousedí na západě s katastrem Vrážné, na jihu s plaským, na východní straně se žebnickým a na severu s mladotickým katastrem.

Po západním okraji katastrálního území podél toku řeky vede železniční trať Plzeň – Žatec, která tudy přechází třikrát přes řeku Střelu železnými mosty a prochází dvěma tunely – jedinými na celé trati. Jeden km od vsi u Velkého tunelu byla pro zdejší občany, majitele chat

v okolí řeky i turisty zřízena roku 1956 železniční zastávka. Silniční spojení má tato vesnice na tři směry. Nejdůležitější je silnice spojující Plasy, která sestupuje prudkým klesáním a serpentinami Peklem k plaské čtvrti Verk a zkracuje dopravu ve směru na Plzeň, avšak kvůli sněhu a námraze bývá v zimě nesjízdná, v tu dobu se totiž neudržuje. Tato silnice byla vystavěna v roce 1973 podobně jako silnice do Mladotic. Původní jediná komunikace přicházející do vsi čtyřmi zátočinami přes vrch zvaný Na Hůrce, po níž bylo Horní Hradiště dostupné okolním světem, vede ze Žebnice. Autobusové spojení má vesnice ve dvou směrech linkou Žihle – Plasy, a to přes Žebnici, tedy stejné jako ze žebnické návsi. Dopravní obslužnost Horního Hradiště je poměrně dobrá, neboť ji doplňuje vlakové spojení ze zastávky, které je stejného rozsahu jako u Plas, ale bez rychlíkových spojů.

Vlastní vesnice se rozprostírá ve svahu otevřeném na západ pod kótou Na Hůrce (481 m. n. m.), osídlení postupuje do údolí zdejšího potoka. Na nevelké návsi, kde je rybník a kudy přetíná silnice údolí z jižní na severní stranu a pokračuje směrem na Mladotice, přechází souvislá zástavba na severní stranu údolí za vodoteč. Ve vsi trvale bydlí 154 obyvatel v 53 bytech a 60 domech. Nejvyšší popisné číslo je 67. Uvedený počet domů zahrnuje i dva strážní domky při železniční trati. Dále k Hornímu Hradišti patří i tři domky v Pekle, které bývají neprávem připisovány k Plasům. Na hornohradišťském katastrálním území se nachází celkem 116 rekreačních chat, většina při řece Střele, ale také 9 přímo ve vsi. Přestože jde o staré osídlení, za památky místního významu lze pokládat pouze několik dřevěných chalup na návsi. Jinak téměř celá obec prošla za minulého století stavební přeměnou. Vesnice má vlastní vodovod, který spravuje město. Kanalizace na dešťovou vodu je pouze v části vesnice.

Na jižní straně vzniklo od konce padesátých do sedmdesátých let za existence místního jednotného zemědělského družstva hospodářské výrobní středisko, které se skládá z kravína se silážní jámou, kůlen, seníků, prasečáku a dílny. Dnes zde funguje pouze kravín, kde Kralovická zemědělská a. s. chová jalovice odstavené v žebnickém kravíně. Pod kravínem na stráních nad řekou v ohradách má tato společnost ještě volně se pasoucí jatečný skot. Vedoucí tohoto zemědělského provozu je paní Růžena Kepková ze Žebnice č. p. 10.

Místní samosprávný orgán – osadní výbor má 9 členů, předsedu dělá Václav Vaňourek č. p. 17, zástupce předsedy je Pavel Kůsa č. p. 55, členy jsou Václav Šiml ml. č. p. 45, Jaroslav Hynek č. p. 66, Rudolf Kouba st. č. p. 38, Josef Netrh ml. č. p. 44, Ladislav Havel č. p. 67, Pavel Kolář č. p. 51 a Vladimír Záhrobský č. p. 61. Majetkem města Plas je kromě veřejných cest a prostranství ještě hostinec se sálem U Píšů č. p. 63, obecní dům č. p. 36 a hasičská zbrojnice.

V obecním domě č. p. 36 provozuje obchod se zbožím smíšeným p. Marie Brunclíková ze Žebnice č. p. 31. V pohostinství U Píšů č. p. 63 má živnost hostinskou p. Marie Říhová z č. p. 42. Dalším živnostníkem ve vsi je p. Lubomír Švajdlenka č. p. 63, jehož firma se nazývá Honel – design a zabývá se povrchovou úpravou interiérů. Kominickou živnost a vložkování komínů provozuje p. Zdeněk Chytil č. p. 21. Živnost pokrývačskou a klempířskou má Karel Záhrobský č. p. 24. Václav Šiml č. p. 45 vlastní firmu s názvem Elektro, která zajišťuje elektroinstalační práce včetně prodeje tohoto materiálu. Projekční, architektonickou, inženýrskou činnost a oceňování nemovitostí provádí Ing. František Klokočík č. p. 43.

Spolkovou činnost ve vsi představuje zejména místní sbor dobrovolných hasičů - spolek sdružuje 62 členů a 15 dětí. Starostou je Petr Slach č. p. 65, velitelem Pavel Kolář č. p. 51, jednatelem Pavel Koudele č. p. 47, strojník Rudolf Kouba ml. č. p. 38, hospodář František Pácl č. p. 51, členové výboru Josef Netrh ml. č. p. 44 a Ladislav Havel č. p. 67. Dlouhodobě činnost spolku patří k nejlepším na okrese. Rovněž je hybnou silou společenského života ve vsi, každoročně pořádá několik tanečních zábav včetně tradičního masopustu. V požární zbrojnici si zařídil společenskou místnost. Myslivecký spolek Horní Hradiště – Žebnice, zmíněný při popisu Žebnice, v Horním Hradišti vlastní dva objekty bývalých drůbežáren, kde skladuje řezivo, krmiva pro zvěř, garážuje vlastní traktor a má zařízenou spolkovou místnost.

Historicky nejstarší sídelní jednotkou ve správě města Plas jsou od roku 1960 **Nebřeziny**. Poprvé se existence této vesnice připomíná v souvislosti se založením plaského cisterciáckého kláštera roku 1145. Její vznik v blízkosti řeky Střely souvisel se zdejším brodem v široké kotlině, jímž procházela zemská cesta z Plzeňska na Žatecko a na Rakovnicko. Původní vesnice s mlýnem a zájezdním hostincem se rozkládala na pravobřeží řeky. Od 18. století, kdy zde byl postaven barokní dům plaského kláštera, se postupně rozrůstala o část na levém břehu. Po přestavbě barokní budovy v 19. století zde byla zařízena výroba parket, která po 50 letech zanikla – odtud nese název parketárna.

V minulosti byla ves poměrně početně obydlena a místní lidé nacházeli práci v uhelných dolech kolem Kaznějova a v tamější chemické výrobě. Dnes vesnice, rozkládající se po obou stranách půvabné kotliny, do které řeka Střela vytéká od Plas z kaňonu mezi vrchy Panholcem a Špitálem a odkud zase její tok pokračuje hlubokým kaňonem jihovýchodním směrem na Liblín k řece Berounce, má 95 domů s 54 byty, v nichž žije 132 obyvatel. Nejvyšším popisným číslem je 112. Zástavba vesnice je soustředěna do dvou celků. Původní historická část na pravobřeží kolem bývalé návsi se rozšířila ještě ke Kaznějovskému potoku. Levobřežní zástavba sleduje silnici na Plasy a dolní tok Nebřezinského potoka. K Nebřezinám mimo souvislou zástavbu patří i dva železniční strážní domky, a to u trati pod Panholcem a za železným mostem ke Kaznějovu. Pod tratí na pravém břehu řeky Střely stojí poměrně velká chatová osada. Rekreačních chat je v Nebřezinech celkem 40. Katastrální území Nebřeziny (5,36 km^2) sousedí na severu s katastry plaským a babinským, na západě s rybnickým a na jihu s kaznějovským a oborským, zahrnuje vlastní kotlinu řeky s údolími dolních toků potoků Kaznějovského s Rybnickým a Nebřezinského, patří sem i dva lesní celky Drahensko směrem ke Kaznějovu a Panholec mezi Rybnicí a Plasy.

Vsí prochází silnice od Plas, sestupuje do hluboké kotliny několika zátočinami od vrchu Špitál až k řece Střele, kterou přechází mostem z 30. let minulého století, a odtud vystupuje několika zátočinami do poměrně strmého kopce na Oboru. Veřejnou dopravou je ves napojena na Plasy a autobus ČSAD Plzeň sem zajíždí podobně jako do Babiny v pracovní dny sedmkrát denně. Nebřezinským katastrálním územím prochází také železnice Plzeň – Žatec, a to lesními celky Panholec a Drahensko, kde trať překlenuje hluboké údolí vysokým železným mostem. Ačkoliv trať vede 1 km od vsi, nemají Nebřeziny železniční zastávku.

Místními památkami jsou na staré návsi naproti bývalému zájezdnímu hostinci raně barokní sloup s plastikou Panny Marie a při něm kaplička, do níž byl v 80. letech umístěn tzv. Levého reliéf. Tento reliéf. Ten byl v minulosti pokládán za dílo zdejšího rodáka a sochaře Václava Levého a původně byl umístěný na zdi parketárny, která ustoupila dnešnímu obecnímu domu, na němž má slavný zdejší rodák od konce 80. let minulého století pamětní desku. Dalšími památkami jsou již zmíněná parketárna, původní rezidence plaského stavitele Matěje Ondřeje Kondela z Bílova z roku 1723 a naproti ní stojící barokní plastika sv. Jana Nepomuckého, které se zde říká „Jáníček“. Ves nemá kanalizaci, ale má veřejný vodovod vybudovaný v polovině 90. let předchozího století, který je součástí plaské vodovodní sítě. Spravuje jej Vodárna Plzeň a. s.

Sedmičlennému osadnímu výboru předsedá Josef Eret č. p. 33. Dalšími členy místní samosprávy jsou Vlastimil Fajfr, Vladimíra Kašková, Jana Půtová, Andrej Dudkovský, Václav Urbánek a Věra Svobodová. V obecním domě má sídlo místní knihovna, již spravuje paní Václava Plačková. Jedinou společenskou organizací ve vsi jsou hasiči, ale patnáctičlenný spolek je tvořen z poloviny důchodci. Starostou spolku je Josef Eret ml. č. p. 33. Jedinou politickou základní organizaci zde má KSČM, předsedu dělá Václav Urbánek č. p. 99. Myslivecké sdružení je společné s Babinou, ale na katastrálním území Nebřeziny má honitbu také myslivecké sdružení Rybnice, a to na pozemcích Lesů ČR na Panholci a v Drahensku.

Nebřeziny nebyly nikdy významnou zemědělskou vsí, proto tu za posledního půlstoletí nevznikl kromě již nefungujícího prasečáku žádný jiný výrobní zemědělský objekt. Pracovní příležitosti zde nejsou téměř žádné. Pouze živnost čalounickou tu provozuje Josef Eret v č. p. 33 a jeho žena Marta Eretová je soukromě hospodařící rolník s 12,5 ha polí. Téměř všechno

práceschopné obyvatelstvo za prací někam dojíždí – do Babiny, Plas, Kaznějova, Kralovic, Horní Břízy, Třemošné a Plzně.

Počtem obyvatelstva nejmenší ves ve správě města je od roku 1960 **Lomnička**, vzdálená 7 km západně od Plas. Leží v mírném na jihovýchod otevřeném údolí prameniště Lomanského (úředně Draženského) potoka a obklopená rozlehlými lesy. Na katastrálním území Lomničky se kromě vlastní vsi nachází barokní původně klášterní hospodářský dvůr Lomany, v jehož blízkosti se nalézají bývalá hájovna a lesovna, podle níž se celé okolní polesí nazývalo Lomanským polesím. Na lomničský katastr patří i hájovna na Senném dolíku, východně od vsi, a osada o pěti staveních Chaloupky, západně od vesnice, a samota Na Poláku u silnice východně od Loman směrem na Plasy. Lomničské katastrální území (14,57 km^2) patří k největším na okrese, neboť zahrnuje velkou část Lomanského polesí, sousedí na západě s Lozou, na jihu s Mrtníkem, Kaznějovem a Rybnicí, na východě s Plasy a na severu s Korýtky a Dražní. V západní části katastrálního území Lomničky se nachází nejvýše položené místo celého území města. Je to návrší u osady Chaloupky s nadmořskou výškou 530 m. n. m.

Lomanský dvůr, postavený v 18. století na místě někdejší vesnice, byl rozšířen zejména za působení Školního statku Plasy v posledním čtyřicetiletí dalšími zemědělskými výrobními objekty. V nich dnes hospodaří jednak školní statek, který zde má i kravín na chov hovězího, a jednak jej využívají dva soukromě hospodařící rolníci Květa Švábová a Václav Bartásek, který zde chová jatečný hovězí i vepřový dobytek. Školní statek Plasy zde v minulosti také postavil dvě bytovky pro své zaměstnance.

Na lomničské katastrální území zasahuje i největší kaolinové ložisko ve střední Evropě. V minulosti se tato surovina těžila rovněž v blízkosti vesnice u silnice od Plas, ale těžba byla zastavena téměř před sto lety. Nicméně od počátku 20. století se v jižní části lomničského katastru v lokalitě zvané Modřov, mezi kótou Jezevčiny 506 m n. m. a silnicí Kaznějov – Mrtník, těží jeden z nejkvalitnějších kaolínů v Evropě. Původně těžbu prováděl majitel plaského velkostatku Metternich a později ji převzaly hornobřízské keramické závody. Kvůli perspektivní těžbě, při níž se bude dobývací prostor rozšiřovat ve směru na Krašovice, byla před několika lety přeložena původní silnice spojující Kaznějov s Mrtníkem tak, že severně obchází celý oprám (kaolinový lom) lomničským katastrem přes Jezevčiny.

Silniční spojení s okolím má Lomnička zajištěno dvěma směry. Především je spojena vlastní silnicí s Plasy. Komunikace odbočuje u plaského viaduktu ze silnice manětínské do Loman, kde je odbočka do Dražně, a odtud pokračuje kolem bývalého oprámu do Lomničky a zde na ni navazuje asfaltem upravená lesní cesta, která vyúsťuje nad Lozou na silnici Manětín – Plzeň. Veřejnou dopravou jsou Lomnička, Lomany i samota Na Poláku napojeny na Plasy a autobus ČSAD Plzeň sem zajíždí dvakrát denně zejména kvůli školní mládeži.

Pro svou polohu v krásném prostředí mezi lesy je Lomnička vyhledávanou lokalitou k víkendovému bydlení nebo k rekreaci. Zdejší samoty a řada chalup jsou již dlouhou dobu k tomuto účelu využívány. Přesto zde v 44 domech je obydleno 22 bytů, v nichž trvale žije 64 obyvatel. Nejvyšší popisné číslo je 51, rekreačních chat se zde nachází celkem 7. Nutno podotknout, že se ve vsi právě staví 3 nové rodinné domy.

Místní samosprávu – osadní výbor - tvoří 6 občanů. Předsedou je Karel Hubka č. p. 44, členy Dana Antošová, Václav Churavý st., Julius Boldižár, Václav Bílek a PaedDr. Pavel Hrubeš. Obecním majetkem, tedy majetkem města Plas, jsou v Lomničce kromě několika ha lesů a místních komunikací a prostranství i kaplička z roku 1902, požární zbrojnice z roku 1959 a obecní dům (dříve obecní pastuška). Kanalizaci ani veřejný vodovod vesnice dosud nemá. První písemná zpráva o existenci této vesnice pochází z roku 1175. Za památky místního významu lze pokládat původní barokní části dvora Lomany a doklady lidové venkovské architektury - několik dřevěných chalup přímo ve vsi.

Spolkový život tu zajišťuje místní spolek hasičů o 35 členech, starostu dělá David Kalina a velitele Vladimír Kalina. Místní myslivci jsou členy mysliveckého spolku, jenž je sdružený se sousední Dražní. Myslivecké sdružení Senový dolík, existující od roku 1993, má pronajatu honitbu o 520 ha lesních porostů na katastrálním území Lomnička ve vlastnictví státu od Lesů ČR s. p. Honitba zaujímá území od Senového dolíku až po silnici Dražeň – Loza, včetně kaolinového oprámu. Sdružení má osm členů, předsedou je Jaroslav Růžička a hospodářem Ing. Petr Vrba, oba z Plas. Spolek vlastní loveckou chatu u lomanské školky.

Podnikatelskou sféru zastupuje ve vsi truhlářství Jaromíra Antoše v č. p. 33, kromě již uvedených dvou zemědělců v Lomanech ještě dva soukromě hospodařící rolníci Václav Churavý a Bohumil Rott. Karel Hubka č. p. 44 provozuje restauraci a penzion na Roudné v Plzni.